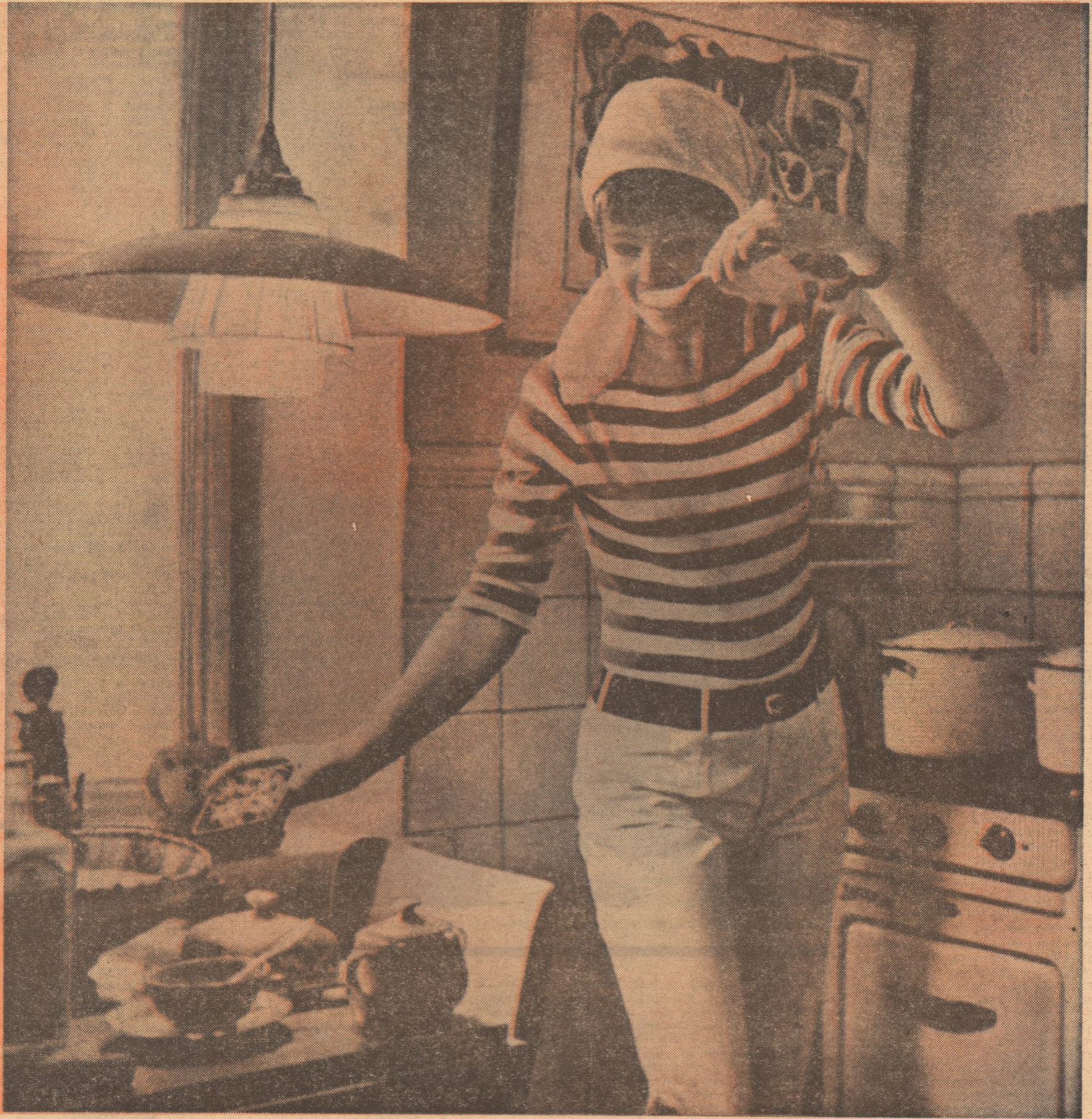

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

Micile, dar nu mai puțin autenticele plăceri ale gospodăriei

Foto : B. Kaufman

DIN SUMAR :

- *Bătrânețea trebuie prevenită din tinerețe!*
- *În loc de 2000 de turnuri Eiffel*
- *Un sfinx al Cosmosului: Jupiter*
- *De șapte decenii, submarinele...*
- *Enigmele din Bahamas*
- *A fost descifrată scrierea incașilor*
- *Pagina de umor*

Imprejurarea că culorile influențează, într-un mod sau altul, organismul uman poate avea cele mai neașteptate utilizări în cele mai diverse domenii. Într-adevăr, galbenul s-a dovedit a fi culoarea cea mai potrivită pentru semnalarea

unui pericol, albastrul pentru „diminuarea“ excesului de temperatură din încăperile supraîncălzite etc. Dar culorile pot provoca uneori și mari încercături.

Documentar

CULORILE ȘI NOI (II)

Mai există apoi aparate care determină lungimea de undă a luminii reflectate, cantitatea ei, compară mostra de cercetat cu etalonul etc. Căci măsurarea culorii, ca de altfel orice măsurătoare, este posibilă numai în comparație cu un etalon. În Uniunea Sovietică acest etalon se numește „Atlasul culorilor“. Este o lădiță de lemn cu 450 de plăcuțe reflectoare, mostre ale culorilor curcubeului, care corespund unei scale colorimetrice internaționale.

O mare firmă comercială comandase unei întreprinderi textile mai multe modele de țesături: cu desen negru pe fond roșu, negru pe albastru și negru pe violet. Când comanda a fost executată, clientul a refuzat-o însă pe motiv că desenul negru părea verzui pe fondul roșu, portocaliu pe albastru, gălbui pe violet. Tribunalul în fața căruia au ajuns până la urmă cele două părți n-a putut ajunge la o concluzie. Drept care a cerut expertiza unor specialiști, care au explicat că singurul incriminat putea fi așa-numitul fenomen al contrastului simultan — un desen negru capătă sub influența unui fond de altă culoare o nuanță a culorii complementare a acestuia. Când expertul a acoperit fondul țesăturii cu o foaie de hârtie albă, desenul a devenit deodată negru, fără alte nuanțe.

Pictori vinovați fără vină

Fondul este, de altfel, în toate cazurile o condiție foarte importantă pentru perceperea culorii. Nuanțele trebuie, de aceea, alese în așa fel, încât să nu poată fi influențate de fond. Un grup de cercetători de la Institutul sovietic de cercetări pentru estetica tehnică a făcut o sumă de experiențe interesante pentru a stabili cele mai izbutite combinații de culori. A amenajat într-o încăpere specială două standuri. Pe unul a plasat un panou colorat în mijlocul căruiu fixa, rind pe rind, mostre cu următoarele patru culori: roșu, albastru, galben și verde. Al doilea stand era vopsit cenușiu și avea fixată pe el o planșetă albă. Un grup de subiecți, pictori, trebuiau să reproducă pe planșetă culoarea mostrelor din primul stand.

Cu acest prilej s-a constatat că pictorii percepeau în mod diferit culorile mostrelor. Roșul, de pildă, care ocupa circa 1,5 la sută din suprafața fondului, a fost redat prin nouă nuanțe. Pe fond alb el părea bordo, pe portocaliu era vișiniu, iar pe albastru și bleu — purpuriu etc. Și să nu uităm că subiecții erau pictori, prin urmare specialiști în utilizarea culorilor.

Experiențele făcute pe rind cu toate culorile spectrului solar și în plus cu purpuriu, cenușiu, alb și negru au dovedit că cele mai mari schimbări le suferă, sub influența fondului, roșul și verdele și că schimbând între ele culoarea fondului și a mostrei se schimbă și influența pe care o exercită cea dintâi. Culoarea roșie pe fond galben se schimbă mai mult decât galbenul pe roșu. S-a văzut, de asemenea, că puterea de înfrîngere a fondului depinde de relația dintre suprafața fondului și aceea a culorii adăugate. Cu cât diferența dintre ele este mai mică, cu atât se micșorează și acțiunea ei. Dacă mostra ocupă jumătate din suprafața fondului, culoarea ei este percepută fidel, nemodificată.

Un alt aspect al aceluiași fenomen este aparenta inegalitate dintre suprafețe egale, dar altfel colorate. Este bine cunoscut exemplul cu două pătrate: unul negru și altul alb, dintre care ultimul pare mai mare decât primul. Să apelăm însă și la un exemplu mai puțin cunoscut. Indicații precise cer ca fișile albastră, albă și roșie din drapelul național al Franței să nu fie egale în lățime, ci ca raportul dintre ele să fie de 30 și respectiv 33 și 37 pentru ca, la privit, ele să pară egale.

Culoarea obiectelor depinde de compoziția spectrală a luminii care le învăluie. Această constatare stă la baza multor efecte teatrale. Dar aceeași cauză poate avea și consecințe dezagreabile. Într-un mare restaurant din

Chicago, becurile albe au fost înlocuite la un moment dat cu becuri roșii și verzi. Bucatele și-au schimbat firește și ele culoarea: carnea a devenit cenușie, salata a căpătat o nuanță de albastru, laptele s-a făcut roșu. Aceste schimbări provocau consumatorilor o senzație de silă...

Ciudata metamorfoză a zambilei

Sursele de lumină sînt astăzi extrem de variate: lămpi cu incandescență, tuburi luminescente, lămpi cu sodiu etc. Dacă am proiecta pe un ecran spectrul solar și apoi l-am lumina, pe rînd, cu fiecare din aceste surse, am avea următorul tablou. La lumina unui tub luminescent culorile spectrului ar rămîne aproape aceleași ca la lumina de zi. Lămpile cu incandescență în schimb ar face culoarea roșie mai pură și mai limpede, portocaliului i-ar da o nuanță roșietică, albastrul deschis ar bate spre verde, iar cel închis și violetul ar căpăta o nuanță purpurie. În sfîrșit, dacă ecranul ar fi luminat cu o lampă cu mercur, albastrul închis

furnicar, pentru ca în rădăcinile lor să pătrundă acid formic, florile devin roșii.

Verdele pădurii sau galbenul nisipului?

Vara este perioada concediilor — la mare, la munte, cu undița pe malul apelor etc. Orașenii simt nevoia să fie cât mai aproape de natură, sentiment pe care fiziologii îl socotesc foarte firesc. Un om obosit tinde instinctiv să găsească medii optime de culoare — verdele pădurii, galbenul nisipului, albastrul rîului.

La fel ar trebui să fie construită însă și ambianța vieții și muncii sale cotidiene. Să ne imaginăm, de pildă, o încăpere în care atît dușumeaua, cît și pereții, ușile, mobilierul ar fi vopsite în culori care să impresioneze cel mai favorabil ochiul. Contrar așteptărilor, efectul lor asupra omului ar fi departe de cel scontat. Căci și monotonia coloritului este dăunătoare. Lipsa contrastelor este la fel de obositoare

adolescenți au preferat, dimpotrivă, albastrul deschis.

Pentru o activitate fizică sau intelectuală care reclamă o mare concentrare sînt mai potrivite culorile verde-verde-albăstrui și albastru care micșorează încordarea ochiului și au deci o acțiune calmantă. Aceleași recomandări sînt valabile și pentru atelierul unde se lucrează cu temperaturi mari, dar plecînd de astă dată de la aspecte considerente. Pereții vopsiți într-un albastru rece dau senzația de răcoare, chiar dacă temperatura rămîne neschimbată. În sălile de sport, cluburi, cofetării, restaurante, coloritul pereților trebuie să fie viu, optimist.

Galbenul primejdiei

În sfîrșit, nu trebuie neglijată nici funcția informativă a culorilor. În cazul producției moderne automatizate, cînd muncitorului i se cer reacții prompte și o mare concentrare, această funcție joacă un rol foarte important. Mai mult, o sumă de procese industriale se desfășoară în condiții extreme: temperaturi foarte înalte sau foarte joase, presiuni și accelerații mari, medii agresive. Culorile pot fi de mare folos pentru atenuarea stress-urilor, întrucît se deosebesc de la mare depărtare și provoacă cel mai repede reacția dorită.

Culorile mai pot fi însă folosite și la orientarea în încăperi industriale, evidențierea, prin diverse tonuri, a obiectelor cu destinații precise — ca butoanele de comandă — în sfîrșit pentru indicarea semnalelor de alarmă. Pentru acest din urmă caz se recomandă folosirea unor nuanțe capabile să provoace șocuri. Așa se face că, conform unui acord internațional, semnalele de alarmă sînt vopsite în tonuri calde, dintre care mai uzitate sînt roșul și galbenul.

Psihologii fac o legătură între acțiunea iritantă a culorii roșii și experiența istorică a omenirii. Roșul este culoarea singelui, a metalului încins. El are cea mai mare lungime de undă și, fiind puțin dispersat de atmosferă, servește de minune ca semnal de interdicție. În plus, durata de reacție a omului la culoarea roșie este de aproape zece ori mai scurtă decît la verde.

Culoarea galbenă anunță și ea primejdia și îndeplinește de foarte multă vreme acest rol. În evul mediu leproșii n-aveau voie să se îmbrace decît în galben. Galbene erau și cabinele-carantină de pe nave. Explicația: galbenul se vede foarte bine de departe! Cercetătorii au stabilit, de altminteri, limita vizibilității pentru diverse surse de lumină. Galbenul și portocaliul aprins se disting de la cea mai mare depărtare: 4200—3900 metri. Roșul este perceput de la o distanță mult mai mică. De aceea într-o serie de țări autobuzele care transportă copii sînt vopsite în galben, iar lucrătorii care muncesc pe șosele poartă veste portocalii.

N. Vasilkov

documento.

documentar docum.
rentar documentar du
documentar document.
mentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
icumentar documentar docu

Pereții restaurantelor trebuie să fie zugrăviți în culori vesele, optimiste

și verdele ar deveni aprinse, iar roșul ar deveni negru. Explicația fenomenului: toate sursele de lumină, cu excepția tuburilor luminescente, au o compoziție spectrală diferită de aceea a radiației solare. În curs de milenii ochiul omenesc s-a adaptat perfect la lumina de zi. De aceea, cele mai potrivite surse de lumină pentru om sînt cele care se apropie de lumina de zi.

Un recent proiect sovietic de standard de stat pentru o gamă coloristică optimă cuprinde interesante recomandări și în legătură cu tehnologia culorilor. Se știe că culoarea lucrurilor depinde de razele de lumină care trec prin ele, pe care le reflectă sau pe care le absorb. Vedem, de pildă, cerul albastru din pricină că minuscula particulă din atmosferă dispersează radiația cu lungime de undă scurtă (albastră și violetă) a spectrului solar. Iar o pisică neagră este neagră pentru că melanina, pigmentul din blana ei, absoarbe, ca și negrul de fum, razele de lumină.

Chimiștii s-au ocupat de mult cu coloritul divers al animalelor și plantelor. Ei au descoperit în celule substanțe colorante, pigmenți și au stabilit că modificînd compoziția și structura acestor molecule, obțin și schimbarea culorii. Unele din aceste substanțe, numite antociane, dau florilor culoarea albastră. Moleculele antocianelor au proprietăți alcaline. Dacă semănăm însă zambile albastre lingă un

ca și abundența lor. De aceea specialiștii socotesc că trebuie să utilizeze la decorări pete și detalii intense colorate pe care ochiul să fie tentat să întîrzie. Căci ele îi sporesc sensibilitatea. Un pictor a cerut, de pildă, ca pe perețele unui atelier zugrăvit în galben să se atîrne un afiș vopsit în albastru aprins. Tonul lui rece urma să contrabalanseze culoarea caldă a fondului, soluție optimă atît sub aspect estetic, cît și din punct de vedere fiziologic.

Principalul factor care determină alegerea culorii este destinația obiectului sau încăperii. Se recomandă, de pildă, ca mașinile-unelte la care se lucrează țevi din aliaje de cupru să nu fie vopsite în tonuri deschise — crem, galben, bej — întrucît acestea n-ar crea un contrast destul de puternic cu culoarea materialului, iar muncitorul s-ar orienta greu în această monotonie. Mai potrivite ar fi, de aceea, nuanțele verzuie și albăstruie. Clasele din școli ar trebui, însă, zugrăvite după cu totul alte criterii, pentru că copiii „sînt“ și reacționează altfel față de culori decît adulții. Dar și în acest caz există diferențieri, în funcție de vîrstă. După ce au chestionat peste trei mii de copii de la 7 la 15 ani, un grup de cercetători beloruși a conchis că copiii mici îndrăgesc mai mult culorile aprinse: roșul, portocaliul, galbenul și, prin urmare, se simt mai bine în ambianța tonurilor calde. Șaptezeci la sută din

Actualitatea
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.

23 FEBRUARIE

Ziua Armatei Sovietice

Zilele acestea s-au împlinit 54 de ani de la înființarea forțelor armate ale primului stat socialist din istoria omenirii.

Întreaga istorie a Armatei Sovietice mărturisește că ea a fost și este credincioasă idealurilor care au prezidat la întemeierea ei. Cel dintâi act al tinerei puteri sovietice a fost, se știe, proclamarea păcii și ieșirea Rusiei din primul război mondial. În ciuda situației externe și interne extrem de complicate, guvernul sovietic a hotărât demobilizarea

Instalație mobilă de lansare a rachetelor
 Foto: V. Suhodolski (A.P.N.)

totală și imediată a fostei armate țariste, întrucât nu înțelegea să participe sub nici o formă la războiul imperialist. Înființarea Armatei Roșii a fost ulterior impusă statului muncitorilor și țărănilor de necesitatea respingerii agresiunii externe și a contrarevoluției interne sprijinită de inamicii din afară ai revoluției socialiste.

Formarea unei armate de tip nou, unei armate a revoluției nu mai fusese niciodată luată în considerare până atunci de învățătura marxistă, pentru simplul motiv că socialismul este prin însăși vocația sa orientat spre pace și nu spre război. Sau, cum spunea Lenin, „problema structurii Armatei Roșii era absolut nouă, ea nu mai fusese niciodată ridicată, nici măcar teoretic”. Ea a fost rezolvată în spiritul înnoitor al lui Octombrie Roșu, căci întemeietorii ei au înțeles din prima clipă s-o pună exclusiv în slujba apărării poporului muncitor și a cuceririlor revoluționare. Luptând în numele acestor nobile cauze, armata tinărului stat sovietic s-a bucurat de la bun început de simpatia și solidaritatea proletariatului de pretutindeni. Numeroși revoluționari și militanți progresiști români au participat astfel cu arma în mână, alături de Armata Roșie, la lupta împotriva contrarevoluției și intervenției imperialiste.

Începând cu luptele de la Pskov și

Narva, când a reperat primele victorii împotriva trupelor intervenționiste contrarevoluționare, Armata Sovietică a străbătut în cursul întregii sale existențe un drum eroic. Ea s-a acoperit de glorie în anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei când, în înclăștarea pe viață și pe moarte cu agresorii hitleriști, a purtat pe umerii ei principala povară a războiului. Vor rămâne pentru vecie înscrise în amintirea popoarelor bătăliile de lângă Moscova și de la Stalingrad, eroica apărare a Leningradului, luptele de la Kursk, Orel și până la Berlin, în cursul cărora Armata Sovietică a zdrobit mașina de război hitleristă și a adus o contribuție hotărâtoare la înfrângerea hitlerismului și la salvarea omenirii de barbaria brună.

Strălucitele victorii dobândite de Uniunea Sovietică în cel de al doilea război mondial au avut un puternic răsunet în rindul popoarelor lumii și au constituit un puternic imbold pentru lupta lor antifascistă. În țara noastră, o dată cu victoria insurecției naționale antifasciste, întreaga armată română, întregul nostru popor s-au alăturat Uniunii Sovietice, Armatei Roșii, coaliției antihitleriste și au dus lupte grele pentru eliberarea întregului teritoriu al țării, continuând apoi să lupte pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, pentru eliberarea acestor țări de sub dominația hitleristă. „Victoria insurecției naționale antifasciste armate, lupta eroică a armatei române, a întregului popor, alături de armatele sovietice, pentru înfrângerea fascismului reprezintă — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — unul din cele mai glorioase capitole ale istoriei patriei noastre, un moment crucial în dezvoltarea României.”

În această luptă s-a pecetluit pe veci frăția de arme româno-sovietică, prietenia trainică dintre cele două popoare. Prietenia și alianța cu Uniunea Sovietică, cu celelalte țări socialiste au constituit și constituie axul fundamental al politicii externe promovate de partidul și guvernul nostru.

În răstimpul care s-a scurs de la victoria împotriva hitlerismului, forțele armate ale Uniunii Sovietice s-au întărit continuu, caracterizându-se prin înzestrarea lor cu o tehnică militară de prim rang. Armamentul, materialul de luptă și structura lor organizatorică corespund exigențelor celor mai moderne.

De ziua Armatei Sovietice, poporul român transmite popoarelor U.R.S.S., eroicelor lor forțe armate un călduros salut frățesc și fierbinta urare de a dobândi noi și mari succese pe calea construcției comunismului, în lupta pentru idealurile păcii, securității și prieteniei între popoare.

AVIAȚIE

„Tu-154” în prima cursă cu călători

La 9 februarie a.c. avionul „Tu-154” a făcut prima cursă cu călători pe ruta Moscova-Mineralnye Vodi.

„Tu-154” este prima navă a aviației civile sovietice înzestrată cu un sistem de comandă complet automatizat. Pilotul efectuează decolarea, după care încredințează comanda unor dispozitive automate. Acestea conduc avionul pe ruta indicată de program schimbând la nevoie direcția, viteza, înălțimea de zbor. Încît pilotului și inginerului de bord nu le rămîne decît să controleze funcționarea aparatelor.

Viteza cu care zboară „Tu-154” este identică cu a lui „Tu-104”, raza lui de acțiune este egală cu a lui „Il-18”, iar consumul îl apropie de „An-10”. În consecință, el va înlocui toate aceste aparate, devenind principala navă a aviației civile atât pe rutele interne, cît și pe cele internaționale. Noul „Tu” dezvoltă, la altitudinea de 11—12 kilometri, o viteză de o mie de kilometri și nu are nevoie pentru decolare și aterizare decît de o pistă de 1200—1800 metri. Toate dispozitivele mai importante de comandă sînt dublate sau chiar triplate. Numeroasele încercări făcute au arătat, de altminteri, că „Tu-154” poate zbura și ateriza cu două motoare și chiar cu unul singur.

Dar să aruncăm o privire și în interiorul avionului. Acesta este împărțit în mai multe saloane cu o capacitate totală de 164 de călători. Pereții sînt vopsiți în culori deschise. Un modern sistem de condiționare a aerului asigură un microclimat optim. În cursul zborului, călătorii nu aud zgomotul atît de familiar la bordul navelor mai vechi. Spațiul dintre rîndurile de ban-

chete este mai mare decît la alte avioane.

Înainte ca „Tu-154” să fi pornit în prima-i cursă cu călători, pe aeroportul Vnukovo a avut loc o conferință de presă. Cu acest prilej, ministrul Aviației civile a arătat, între altele, că în cursul actualului cincinal sovietic numărul de călători transportați de „Aeroflot” va ajunge la impresionanta cifră de 500 de milioane.

MERIDIANE

Excursie polară

Șase tineri schiori sovietici au străbătut arhipelagul Severnaia Zemlea în dreptul paralelei 79, dar nu din spirit de aventură sau pentru a face să se vorbească de ei, ci pentru a încerca noi variante de echipament și alimente destinate expedițiilor polare. În primele două zile tinerii nu au reușit să

străbata decît 6 km, din cauza unei furtuni de zăpadă. Pînă la urmă și-au atins însă ținta — stația polară Golomanii — în 23 de zile, în care timp au parcurs mai bine de 500 km peste ghețari, banchiza din mările Kara și Laptev, fiorduri și prăpăstii. De altfel și medicina a cîștigat de pe urma acestor întreprizi voluntari care au cules date despre solicitările maxime la temperaturi foarte joase.

Împotriva decibelilor

Într-o bună zi pe străzile orașului Harkov au apărut niște siluete în halate albe. Cercetătorii laboratorului „Zgomot și vibrații” porniseră o luptă neînduplecată împotriva unui din dușmanii moderni. Ei au întocmit astfel o cartogramă a intensității zgomotului în

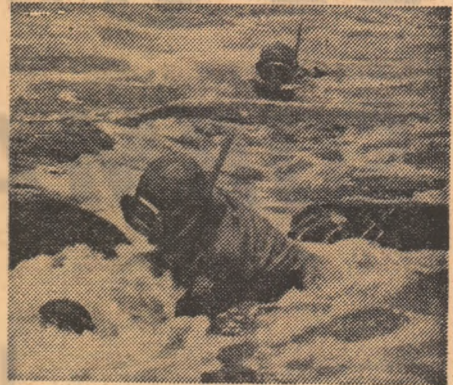

tot cuprinsul orașului și au recomandat devierea unor linii de circulație, introducerea unor noi tipuri de tramvaie, mutarea garajelor de camioane și instalațiilor de cazane din cartierele de locuit, utilizarea obligatorie a materialelor izolatoare în construcția de locuințe etc.

Toanele Pacificului

Peste regiunea de coastă și insulele din Oceanul Pacific se abat, la intervale neregulate, niște valuri uriașe, de 20—30 m înălțime, care pătrund cu viteze de 800 km/oră pînă în interiorul uscatului provocînd pagube foarte mari. Ele sînt pricinuite în general de cutremure puternice survenite pe fundul oceanului sau de erupții vulcanice subterane. Pentru a putea preveni formarea valurilor, a stabili epicentrul lor și, mai cu seamă, pentru a preveni populația în timp util, hidrofizicienii sovietici au instalat o adevărată rețea

de stații speciale. În vecinătatea acestora, scufundători instalează geamanduri speciale care emit semnale radio asupra condițiilor hidrolice. Înregistrate

și apoi descifrate, semnalele indică presiunea și înălțimea valurilor și viteza cu care înaintează.

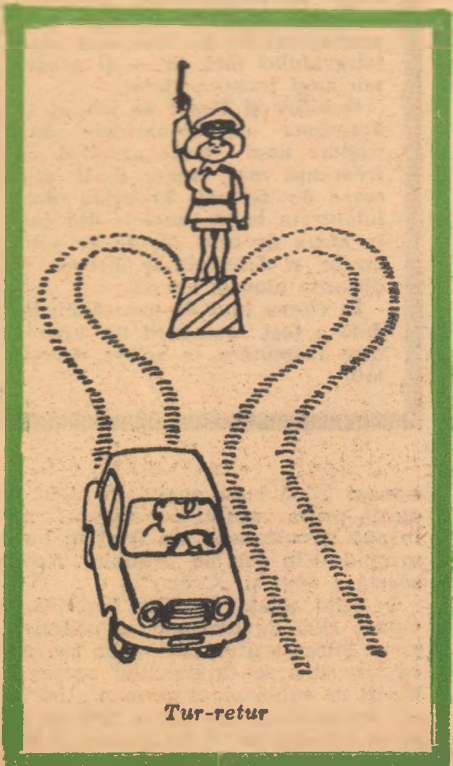
AGRICULTURĂ

Tratamente termice pentru apărarea culturilor

Cercetări pentru găsirea unor procedee cit mai eficiente de protejare a culturilor agricole se desfășoară în multe țări. În Uniunea Sovietică a fost recent pusă la punct o metodă care apelează la... foc în lupta împotriva buruienilor și insectelor dăunătoare.

O flacără de forță mijlocie poate distrage orice plantă sau insectă; șocul termic atacă celulele țesute punînd capăt metabolismului. Metoda preconizată prevede, însă, două procedee: un tratament prin foc, cînd flăcările ard spațiul dintre rînduri, culturile fiind protejate de panouri speciale, și un tratament superficial total, cînd flăcările distrug și primele plante care răsar. Acest din urmă tratament este practicat la o epocă precoce, cînd culturile care încep să răsară își revin rapid, în timp ce buruienile care în aceeași epocă sînt dezvoltate pier definitiv. Metoda poate fi aplicată la „plivirea” sfelei de zahăr, bumbacului, verzei, morcovului și multor altor culturi. Dar sterilizarea stratului superficial al solului poate fi realizată și înainte de însămînțare: în numai cîteva secunde, un dispozitiv special montat pe un tractor ușor ridică temperatura solului, fără să dăuneze fertilității, la 260° C, pe o adîncime de 25 mm.

Tratatamentul termic al buruienilor are mai multe avantaje. Arderea nu aflineză solul și conservă umiditatea din straturile inferioare, nu lasă în urma ei substanțe poluante, distruge majoritatea insectelor care trăiesc la suprafață și împiedică propagarea moliștilor. În același timp, rezultatele experiențelor li determină pe specialiști să afirme că noul tip de tratament sporește productivitatea recoltelor cu 10—30%. Plivirea prin foc a început să fie practicat în plantațiile de bumbac din Uzbekistan.

DE ȘAPTE DECENII, SUBMARINELE...

Episoade dintr-o istorie neterminată

La 22 septembrie 1914, deci curând după izbucnirea primului război mondial, trei cuirasate engleze — „Hogue”, „Abukir” și „Cressy” — patrulau în zona sudică a Mării Nordului. Cu o artilerie puternică și o cuirasă grea, navele ar fi putut angaja lupta cu orice vas mare al inamicului. Dar pe suprafața mării nu se zărea nici o navă. Se părea că nimic nu amenința escadra engleză.

Deodată, însă, la unul din bordurile cuirasatului „Abukir” a răsunat o explozie asurzitoare. Nava s-a înclinat la pupa, s-a răsturnat și s-a scufundat. La suprafața apei au rămas numai suprafețuitorii care se luptau disperati cu valurile.

Cuirasatul „Hogue” s-a apropiat imediat de locul catastrofei. Comandantul navei a ordonat să fie stopate mașinile și coborâte la apă bărcile de salvare. Între timp, de la bordul navei a fost semnalat periscopul unui submarin. Abia atunci și-a dat seama comandantul că făcuse o greșală ireparabilă stopând mașinile. Dar era prea târziu. În

și oceane apăruse un nou tip de navă de război de care trebuia să se țină seama.

Un bilanț zguduitor

În total, în cursul primului război mondial submarinele au scufundat șase mii de cargouri și două sute de nave de război cu un deplasament de peste treisprezece milioane de tone.

Dar nici submarinele n-au fost scutite de pierderi. Numărul submersibilelor distruse a crescut în progresie geometrică cu fiecare an de război. Dacă în primii doi ani au putut fi scufundate numai unul-două pe lună, în 1918 au fost trimise la fund cîte șapte-opt. Un rol esențial l-au jucat în dobîndirea a-

Submarinele puteau atinge adîncimi mult mai mari. În 1914, adîncimea limitată era de abia 30 metri, în 1918 de 80 metri, dar în timpul celei de a doua conflagrații mondiale submarinele navigau la 200—250 metri adîncime.

De altfel și tactica lor a suferit schimbări esențiale. De la vinătoarea liberă și operații solitare submarinele au trecut la acțiuni în grup. Navele germane atacau acum cargourile în „haite de lupi”. În felul acesta, zece sau chiar mai multe submersibile atacau simultan navele de escortă ale convoaielor, dispersîndu-le pentru ca în felul acesta să le poată scufunda mai ușor.

Constructorii navali au pus la dispoziția marinarilor de pe submarine o sumă de alte importante descoperiri și mai ales torpila acustică. Lansată de

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

atunci. Ritmul de creștere a forțelor și mijloacelor de apărare antisubmarină a întrecut de cîteva ori ritmul de lansare a unor noi submarine germane. Și deși anul 1942 a fost pentru flota submarină a lui Dönitz cel mai eficient (a scufundat 1038 de vase, cu un deplasament de cinci milioane și jumătate tone), aceste succese au fost însoțite de mari pierderi.

În 1943, englezii și americanii au concentrat împotriva unui număr de o sută de submarine germane, cite operau simultan, 3000 de nave și 2700 de avioane. Aproape toate navele de suprafață au fost dotate cu instalații radar, cu ajutorul cărora submarinele în imersiune puteau fi detectate de la doi-patru kilometri. În sfîrșit, în afară de bombe, navele aliatare au început să mai utilizeze și aruncătoare de mine (cu reacție) cu multe guri.

Instalațiile radar au alungat definitiv submarinele în adîncuri. Bezna nopții nu mai putea nici ea asigura fără riscuri echipajelor aer proaspăt, nu le mai dădea posibilitatea să-și ventileze fără grijă compartimentele și să-și încarce acumulațiile. Dotate cu instalații radar, avioanele se iveau brusc deasupra submarinelor ieșite la suprafață și le scufundau cu bombe.

Mai mult, apărarea antisubmarină a mai fost ajutată de spionajul pe calea undelor. Iar împotriva torpilelor acustice a început să fie folosit foxer-ul (de la englezescul fox-vulp) care remorca ținte și atrăgea aceste torpile printr-un puternic zgomot artificial.

Pentru detectarea și distrugerea submarinelor au fost create grupe de nave de șoc, care nu se limitau numai la escortarea convoaielor, ci vinau submersibilele inamice.

În felul acesta, numărul submarinelor germane scufundate a crescut vertiginos. În 1939—1941 germanii au pierdut, în medie, lunar cam două submarine, în 1942 șapte, în 1943 șaisprezece, iar în 1944 douăzeci (în acest ultim an germanii au construit 292 de submarine și au pierdut 237).

Submarinele mai înregistrau succese numai acolo unde apărarea împotriva lor era slabă. Istoricii militari americani subliniază victoriile dobîndite în Oceanul Pacific de „diavolii mărilor”, cum numesc ei echipajele de pe submarinele lor. Într-adevăr, lansînd 14730 de torpile, submarinele S.U.A. au scufundat 1152 de nave japoneze. Dar aceiași istorici omit în același timp să arate, nu știu de ce, că de fapt japonezii nu aveau apărare antisubmarină. Ei navigau în plin război ca și în timp de pace. Din cauza numărului mic de vase de escortă, cargourile străbăteau de obicei mările neînsoțite. Abia la sfîrșitul anului 1943 a apărut și în Japonia un început de serviciu de escortă. Încît echipajele submarinelor americane atacau cargourile și navele de război japoneze fără a se teme de ripostă.

Marina de război sovietică a izbutit să apere eficient liniile de comunicație maritime. Deși flota nordică nu avea nave de linie și crucișătoare, ea a apărut totuși cu succes căile maritime care duceau spre porturile nordice sovietice. Din 778 de vase de transport, grupate în 41 de convoaie, numai 60 n-au ajuns la Murmansk și Arhanghelsk. Iar din cele 36 de convoaie, alcătuite din 707 nave de transport, plecate din porturi sovietice spre vest, au fost scufundate numai 22 de nave.

Marina de război a U.R.S.S. a adus, de altfel, în genere o importantă contribuție la înfrîngerea Germaniei fasciste. Ea a scos din luptă circa 1250 nave de luptă inamice și peste 1300 de vase de transport cu un deplasament total de trei milioane de tone. Iar apărarea anti-aeriană și aviația flotei au doborât mai bine de șase mii de avioane.

Vice-amiral A. Sorokin

Scurt istoric

Submarinele au ieșit din stadiul experimental la începutul secolului XX.

În Franța, primele submarine apte, într-adevăr, de luptă, au apărut în 1901, în Anglia cam în 1902, în Rusia între 1902—1905, iar în Germania între 1905—1907.

Chiar de la începutul primului război mondial, imediat ce submarinele germane au intrat în acțiune, specialiștii din țările aliate au început să caute mijloace care să le permită detectarea din timp a apropierei submarinelor inamice. Au fost instalate sub apă microfoane care să intercepteze zgomotul elicelor, dar rezultatul era minor.

Căci torpiloarele, crucișătoarele, navele de linie sau vasele comerciale difuzează zgomote similare. Pe de altă parte, și valurile mării fac un zgomot puternic, încît se părea că ar fi cu neputință ca din toate aceste zgomote să fie deosebit cel emis de submarine.

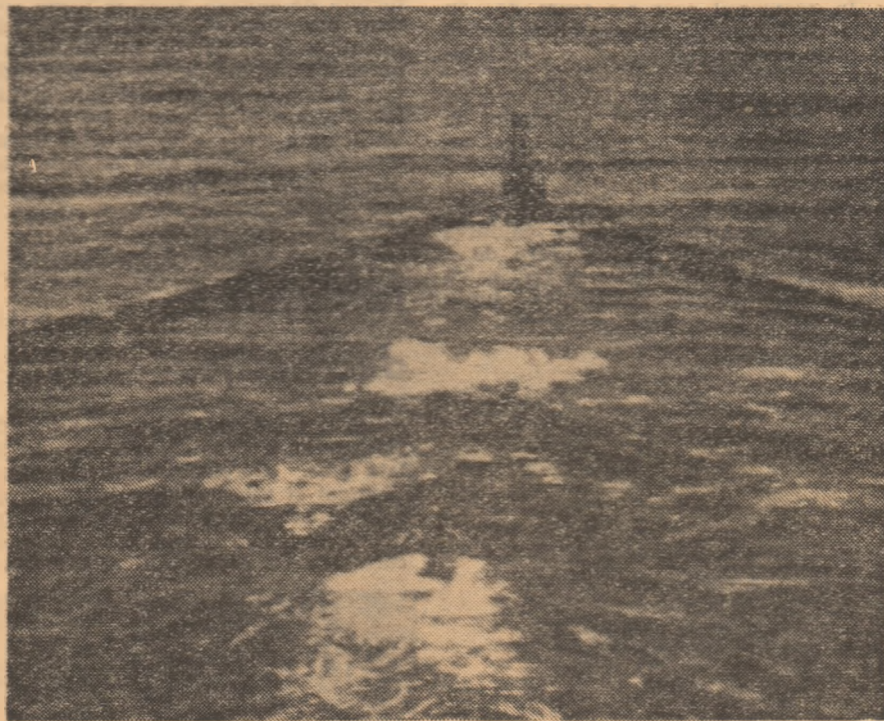
Problema a putut fi soluționată numai cînd au început să se ocupe de ea inginerul american William Dubiller — celebru prin perfecționările pe care le-a adus telegrafului fără fir — și academicianul francez Tisnot.

Dubiller și Tisnot au izbutit să descopere că submarinele dau naștere unor unde acustice cu frecvență mai mare decît alte surse de zgomot. Trebuiau deci înălțurate toate sunetele din jur, în afară de cele făcute de submarin, și determinate direcția și distanța pînă la acesta.

În cîteva luni de muncă încordată a fost construit un aparat care răspundea la aceste necesități.

aceeași clipă s-au auzit alte două explozii, prova vasului s-a afundat mult în apă și cuirasatul s-a frînt în bucăți urmîndu-l în abis pe „Abukir”. Aceeași soartă a avut și „Cressy”.

În felul acesta au fost înghițiți de valuri 1135 de marinari și ofițeri englezi. Știrea scufundării celor trei nave engleze și a senzaționalului succes dobîndit de submarinul german „U-9”, cu un deplasament de numai 500 de tone și un echipaj de 28 de oameni, a făcut ocolul lumii. Era evident că pe mări

În imersiune

cestor rezultate apariția și impetuoasa dezvoltare a forțelor și mijloacelor de apărare antisubmarină.

Aliații au aruncat în lupta împotriva submarinelor germane sute de torpiloare și mii de vase auxiliare, avioane și dirijabile, au făcut apel la nave-capcană. Teatrele de luptă maritime au fost împinzite cu zeci de mii de mine antisubmarine. Au fost construite aparate hidroacustice pentru detectarea submarinelor, iar pentru distrugerea lor au fost inventate bombe de adîncime.

Cargourile au fost dotate cu tunuri. Pe navele comerciale engleze au fost instalate 13000 de tunuri de calibru mic și mijlociu. Iar 65000 de marinari din Royal Navy au fost afectați flotei comerciale.

Marina militară a fost înzestrată cu un nou tip de navă — vinătorul de submarine, dotat cu artilerie și bombe de adîncime.

În același timp cargourile au început să navigheze în convoaie și să fie escortate de nave de război.

Laolaltă, toate aceste măsuri de apărare au dat posibilitatea aliaților să scufunde în cursul primului război mondial 185 de submarine germane.

Al doilea război mondial și „haitele de lupi”

Cel de al doilea război mondial a dat noi proporții cumplitelui duel dintre apărarea antisubmarină și submarine.

pe submarin, ea gonia ireversibil spre elicele navei țintă.

Dar și numărul submarinelor a sporit mult. Între 1914—1918 flota submarină germană a însumat 400 de nave; în cursul celui de al doilea război mondial germanii au construit însă circa 1200 de submarine.

Pierderile aliaților au crescut an de an. În 1940, ei au pierdut 587 de nave (sub pavilion britanic), în 1941 circa 700, iar în 1942 chiar ceva mai mult de 1160 de vase.

Consecințele războiului submarin pe scară mare i-au alarmat serios pe aliații occidentali. Astfel, la 19 iunie 1942, generalul american J. Marshall îi scria amiralului King: „Pierderile pricinuite de submarine în zona de lîngă coastele Atlanticului și în Marea Caraibilor amenință să reducă la zero eforturile noastre militare. Mă tem că dacă această situație va mai dura o lună-două, mijloacele noastre de transport nu vor mai putea asigura numărul de oameni și avioane necesar exercitării unei influențe hotărîtoare asupra desfășurării operațiilor militare terestre”.

Și totuși, „Bătălia Atlanticului”, cum a fost numită confruntarea dintre flota de submarine a Germaniei și apărarea antisubmarină a aliaților, a fost câștigată de aliați.

Factorul hotărîtor a fost, evident, zdrobirea armatelor germano-fasciste pe frontul sovieto-german.

Dar și măsurile de apărare antisubmarină luate de aliați au avut, într-adevăr, o amploare nemaicunoscută pînă

TEATRU

Sora cea mare

De la Cehov încoace surorile fac casă bună cu scena. Ideea acestui fel de vieți paralele se arată ispititoare pentru dramaturgi. Scriitorul Alexandr Volodin propune și el o versiune, de care luăm cunoștință prin intermediul spectacolului realizat de Ion Olteanu la Teatrul „Nottara” din București, după ce mai întâi am cunoscut-o în adaptarea cinematografică de acum câțiva ani a lui Gheorghi Natanson. Piesa lui Volodin se intitulează „Sora cea mare” și s-ar fi putut subintitula, fecht-wangerian, „sau drumul spinos al cunoașterii de sine”. Căci asta face eroina în timpul și spațiul scenic: un drum spre ea însăși, înfrângând rezistențe dinăuntru și din afară.

Personajul sorei mai mari este interesant tocmai prin această căutare de sine, prin devenirea chinuitoare, prin înțelegerea, după un ocol scump plătit, a unui mare adevăr (din păcate nu întotdeauna și realizabil) la care Volodin pare să țină mult: „Omul trebuie să se realizeze, să-și împlinească toate posibilitățile, altfel nu va fi fericit, altfel și oamenilor care trăiesc alături de el le va fi mai rău, altfel și omenirea va fi mai săracă”. Nadia, sora cea mare, se

Gilda Marinescu :

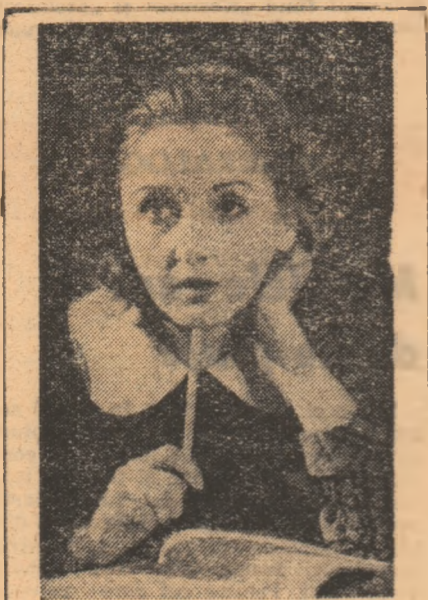
Eroina mea are un leit-motiv, un fel de motto : „Mie mi se pare că a spune „sint fericit” e dur și simplu penibil. E ca și cum ai mărturisi că nu mai aștepti nimic de la viață și te mulțumești cu ce ai. Și totuși ce bine e cind omul știe să se bucure de ce are”. Abia acum, după premieră, pot spune cu certitudine, ca și în piesă, că sint fericită. Pentru mine, pentru Nadia, pentru sora mea cea mică, pentru întreg colectivul angajat în acest spectacol.

realizează în cele din urmă în artă, chemarea ei adevărată, la care inutil și-a astupat urechile, nefăcînd decît să întîrzie ceea ce oricum trebuia să vină. Volodin atinge astfel și o temă tradițională a literaturii dramatice ruse: des-

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
ta arta arta arta arta
arta arta arta arta
ta arta arta arta arta

tinul femeii în teatru. În alte condiții și din alte motive, Nadia străbate și ea un drum al calvarului, iar cînd ajunge sus, și-a cîștigat dreptul de a spune, nu ca pe un text de rol, ci ca pe niște cuvinte ale ei, de înțelegere, de explicare

Ioana Manolescu :

Motto-ul Lizei este altul : „Oare din ce constă fericirea vieții noastre ?” — întrebare pe care și-o pune la început și la sfîrșit. Între aceste două momente trece printr-o dublă experiență tristă — profesională și sentimentală — pentru a-și face în cele din urmă singură opțiunea.

și de justificare, celebrul monolog al Ninei Zarecinaia din „Pescărușul”, (aceleși monolog pe care l-am auzit de la Clody Berthola, ca pe o scumpă confesiune făcută la ceas de taină, în memorandumul recital T.V. al ei și al lui Liviu Ciulei). Pe scena teatrului „Nottara” îl rostește Gilda Marinescu și el reprezintă unul dintre momentele de vîrf ale jocului actriței, mereu „la cea mai înaltă tensiune”, de subtilă nuanțare și de totală dăruire. Despre Gilda Marinescu se poate spune ceea ce Volodin spunea despre teatru : „Inseamnă să trâmbițezi din toate trâmbițele sufletului”. Toate trâmbițele sufletului cîntă la ea întru împlinirea cît mai desăvîrșită a rolului.

Deși le desparte o diferență de vîrstă neînsemnată, sora cea mică, Liza, aparține mult mai clar generației lor, liberă în fața viitorului, care vrea să-și trăiască singură experiențele și să-și aleagă singură drumul, o generație poate mai puțin pasionată, dar mai lucidă. Într-o manieră de joc opusă, cu economie de mijloace, tînăra actriță Ioana Manolescu creează un izbutit portret de față modernă, dornică să răspundă de propria viață, inteligentă și sensibilă, dar respingînd sentimentalismele care îngreuează calea spre fericire.

Spectacolul propune și alte tipuri umane interesante, create de Sanda Băncilă, Vasile Lupu, Mariana Opreșcu, Napoleon Crețu, Mircea Stroe, Mihai Pruteanu.

Iulia Scutaru

CINEMA

Acea doamnă minunată

O poveste banală, o mică aventură de concediu, într-o laltă fin de siècle, în care încă nu s-a instalat bine luxul de stațiune mondenă, și se simte puternic amprenta tătărească : ulicioare prăfoase și întortocheate, căsuțe îngheșuite una într-alta, făcute fără multă știință de niște oameni deprinși sute de ani să ia pămîntul în picioarele cailor. Există și o promenadă, pe care se plimbă domni cu barbișon și doamne cu umbreluțe, și toți se cunosc și se salută ca unii care vin vară de vară. Se plimbă și El, domnul Gurov din Moscova — distins, elegant, ușor plictisit — salutînd în dreapta și în stînga ; se plimbă și Ea — singuratică, intimidată, necunoscută — și fiindcă nimeni nu știe nimic despre dînsa, și fiindcă e ne-

despărțită de un patruped caraghios, mic, rotund și alb, i se spune Doamna cu cățelul. Dar într-o zi domnul Gurov și Doamna cu cățelul se vor plimba împreună și așa va începe aventura lor.

În camera de hotel, dînsa plînge și-i spune cuvinte înduioșătoare de durere și speranță : „Acum n-ai să mă mai poți respecta... Dar tu nu ești ca ceilalți. Ești bun, ești deosebit...” El, obișnuit cu aventurile galante, o ascultă aproape absent și printre vorbele de consolare rostite din politețe mîncîncă o felie de pepene aproape indecentă în senzualitatea-i cărnoasă și roșie și își aranjează pe furis frizura, căci nu poate uita de cochetărie.

Pe urmă ea pleacă, el o conduce la gară și de la fereastra trenului dînsa îi spune ceva despre o viață searbădă, despre un gard cenușiu, despre un soț slugarnic. El ascultă politicoș, dar este evident că nu-l interesează ; gata, aventura s-a terminat. La întoarcere, pecetește despărțirea ridicînd de jos mînușă pe care dînsa o scăpase, scuturînd-o ușor și depunînd-o, parcă părăsînd-o — mică pată albă — pe gardul lung de fier.

Cînd se înapoiază și domnul Gurov acasă, la Moscova, începe deodată să observe ce existență searbădă și fără sens duce. (Abia atunci observăm și noi ce mers dezarmant are sigurul de el domn Gurov, mersul acela caracteristic și atît de expresiv al lui Batalov, cu călcătura ușor înăuntru). Și abia atunci va înțelege că Doamna cu cățelul n-a fost aventura, ci dragostea.

Telecinemateca ne-a prilejuit revederea, cu nealterată emoție, a filmului „Doamna cu cățelul”, cu care Iosif Heiș, Alexei Batalov, la Savina au scris o pagină antologică în cinematografia sovietică.

C. I.

Ludovic al XXVIII-lea

La Varșovia se organizează anual tradiționalul concurs „Ludovic, la bucătărie”. După însuși numele lui, nu e greu de ghicit că la concurs participă numai bărbații și anume aceia care și-au cîștigat acest drept ajutîndu-și soțiile în gospodărie. Concuranții trebuie să știe să spele rufe, să deretice, să îngrijească de copil, să fie buni bucătari. Un juriu special, compus numai

Maia Menglet în rolul polonezei Zosea

din femei, apreciază cu exigență și competență munca lor, acordînd punctajul meritat, ca la competițiile sportive.

Cîștigător al unui astfel de concurs, Andrzej Wisniewski, un tînăr medic din Varșovia, s-a trezit peste noapte o mică vedetă. După ce juriul l-a distins cu titlul de „Ludovic al XXVIII-lea” și l-a înmînat tot felul de daruri, a fost luat în primire de ziaristi. Și astfel, în cursul unui interviu, s-a aflat că Wisniewski nu-i polonez, ci rus. Că s-a născut în Ucraina, că în timpul războiului a fost deportat împreună cu mama lui în Germania. Trenul trecea prin Polonia, acolo l-a prins un bombardament, mama bălătului a fost uc-

să, iar Andrei, care n-avea decît patru ani, a fost dus într-un orfelinat. Cum își uitase numele de familie, i s-a spus Wisniewski. În țară i-a rămas o soră, care scăpase ca prin minune de soarta restului familiei.

—Și n-ai încercat să o cauți? s-a interesat autoarea interviului (fiindcă, bineînțeles, nu putea fi decît ziaristă, dat fiind că femeile se ocupă de Ludovici pînă la capăt).

— Ba da. Am scris la Moscova, la Kiev. Dar e greu să găsești un om, cînd nu-i cunoști nici numele întreg.

Atunci energia ziaristă se oferă să-l ajute. Și cu asta începe un lung șir de călătorii și de peripeții, care alcătuiesc materialul filmului „Alo, Varșovia”, aflat în lucru la studioul din Sverdlovsk, sub conducerea generală a regizorului Oleg Voronțov. Interpreți sint cunoscuții actori de teatru și cinema. Ghennadi Bortnikov, Raisa Nedășkovskaia, Maia Menglet, Oleg Anofriev, Olga Aroșeva, Zola Fedorova, Spartak Mișulin.

INGRIJORARE PRINTRE SPECIALIȘTI

Drumurile incurcate ale capodoperelor

De pe blocurile de piatră desprinse din zidurile unei biserici din Toscana privesc figuri stranii. Călugări cu trupuri firave și ochi triști, în care se citește supunere, dar parcă și nemulțumire.

Aceste blocuri s-au înapoiat recent în Italia din Elveția, pînă unde făcuseră o călătorie ilegală, ca multe alte opere de artă care au aceeași soartă, scoase din țară prin contrabandă. Căci furtul de obiecte de artă a devenit un adevărat flagel pentru Italia. Uneori sint implicate chiar instituții culturale aparent onorabile din țările occidentale.

Autoritățile italiene știu, de pildă, că o galerie din Lugano a achiziționat un tablou ajuns în Elveția pe o cale frauduloasă și că o seamă de muzee din R.F.G. au procedat la fel, deși cunoșteau „amănuntul” că pinzele fuseseră scoase din Italia fără autorizație. Muzeul newyorkez „Metropolitan” expune tablouri semnate de pictori italieni celebri, de la Botticelli la Andrea del Castagno, aduse din Italia pe baza unor autorizații false.

Furtul de opere de artă, de obiecte antice a luat, de altfel, proporții îngrijorătoare și în alte țări. Date oficiale arată că în momentul de față există în vestul Europei mai bine de zece mii de obiecte vechi de valoare aduse din Turcia. Ele sint foarte căutate și apar mereu și în America, ba într-un muzeu, ba într-altul.

Cunoscutul antropolog mexican José Luis Lorenzu a avertizat autoritățile țării sale că dacă nu vor lua măsuri urgente și hotărîte, mii de relicve arheologice și istorice de valoare inestimabilă vor fi definitiv pierdute pentru Mexic. Regiuni întregi sint literalmente invadate de jefuitori, care pradă comorile și le transportă prin contrabandă în S.U.A. și Europa Occidentală.

Multe obiecte din epoca precolumbiană se găsesc actualmente în muzee americane. Mexicaniii incriminează în primul rînd Muzeul de artă primitivă și Muzeul Brooklyn din New York, precum și muzeul „Dumbarton Oaks” din Washington. În sălile acestor muzee sint expuse foarte multe obiecte din epoca maya, aduse din Mexic pe căi ilegale.

Specialiștii în istoria artei sint alarmați mai cu seamă de cazurile de jefuire a mormintelor vechi. Obiectele furate din morminte își incheie adesea drumul în colecții particulare, ceea ce face aproape imposibilă depistarea și cercetarea lor științifică.

(După „Za rubejom”)

Fără cuvinte

ELECTRONICĂ

In loc de 2 000 de turnuri Eiffel

În 1865 știrea asasinării lui Abraham Lincoln, al 16-lea președinte al Stateelor Unite, de către un fanatic adept al sclaviei a ajuns în Europa abia după 12 zile. Peste 100 de ani, în 1963, când președintele John Kennedy a căzut victimă unui atentat, evenimentele imediat următoare acestei tragedii au fost transmise pe loc la televiziune prin intermediul sateliților de telecomunicații.

Istoria comunicațiilor transoceanice a început în 1866, o dată cu intrarea în funcțiune a primului cablu telegrafic transatlantic. Legătura telefonică peste Atlantic a fost stabilită în 1927, iar în 1956 a fost îmbunătățită considerabil prin introducerea unui nou tip de cablu. Între timp, comunicațiile transatlantice s-au înmulțit anual cu circa 18—20 la sută. Rezultatul a fost o supraîncărcare a cablurilor submarine și a legăturilor radio. Transmisia prin televiziune nu putea fi folosită, deoarece undele ultrascurte și microundele pe care le folosește televiziunea nu „călătoresc” decât în linie dreaptă. Pentru ca

Stație releu a sistemului „Orbita”

Imaginile să ajungă de cealaltă parte a oceanului ar fi fost necesar un turn cu o înălțime de 800 km, adică de 2 000 de ori mai înalt decât Turnul Eiffel.

Este deci firesc ca specialiștii să se fi gândit de timpuriu la folosirea unor sateliți. Posibilitatea transmiterii informațiilor prin intermediul unor sateliți artificiali ai Pământului a fost întrevăzută încă din 1945 într-o lucrare intitulată „Relee extraterestre în lumea radioului”. Iar în 1957, participanții la al VII-lea Congres internațional de astronautică, ținut la Barcelona, au discutat construcția și modul de funcționare al sateliților de comunicații. Începând din 1959, Uniunea internațională de telecomunicații a cercetat banda de frecvență pe care putea avea loc transmisia via Cosmos, iar din 1964 a împărțit frecvențele între țările membre. Ultima conferință a Uniunii a avut loc la Geneva în vara anului trecut, concomitent cu prima expoziție mondială de telecomunicații „Telecom 1”. Cu această ocazie au fost trecute în revistă stadiul atins de sateliții de comunicație și perspectivele lor.

În ultimii trei ani, au fost lansați peste 150 de asemenea sateliți, pentru cele mai variate scopuri. Ei pot fi împărțiți în două categorii atît după proprietățile radiotehnice, în care caz sînt fie pasivi, fie activi, cît și după felul orbitei, cînd se numesc sincroni și asincroni.

Sateliții pasivi funcționează ca reflectoarele cu oglindă pentru unde radio, retransmit semnalele primite de la emițătorul unei stații terestre receptorului unei alte stații. Cei mai potriviți pentru această misiune sînt sateliții în formă de balon, intrucît o sferă recepționează semnale venite din toate direcțiile și le reflectează la fel de bine în toate direcțiile. În plus mai au două mari avantaje: sînt foarte siguri în exploatare, deoarece nu depind de aparatură electronică și pot fi folosiți concomitent de mai multe stații. Dar nu sînt lipsiți nici de dezavantaje: trebuie să aibă un diametru destul de mare și reclamă emițătoare și receptoare puternice pe sol. Cei mai cunoscuți au fost sateliții-balon „Echo I” și „Echo II”,

lansați în 1960 și 1964, cu diametrul de 30 și respectiv 40 m. Aceste baloane umplute cu gaz puteau fi văzute bine cu ochiul liber, deși înconjurau Pământul între 1299 și 1688 km altitudine.

Sateliții activi intensifică semnalele primite de la stațiile terestre și le returnează pe Pământ. În opoziție cu cei precedenți, se mulțumesc cu instalații mai simple și mai ieftine pe sol, dar ei înșiși sînt mai sensibili la avarii, din cauza aparatului electronic.

Sateliții sincroni înconjoară globul nostru în circa 48 de ore pe orbite ecuatoriale la altitudinea de aproximativ 36.000 km. Cum perioada lor de revoluție este practic egală cu timpul în care Pământul face o rotație în jurul axei sale, acești sateliți geo sau cvasi-staționari pot fi „ancorați” deasupra unui anumit punct de pe ecuator. Ca „stele fixe” au mari avantaje: stațiile de pe sol se simplifică și se ieftinesc, pentru că antenele pot fi lăsate tot timpul în aceeași direcție, dispensându-se astfel de complicatele mecanisme de urmărire. Un singur satelit „acoperă” cam o treime din globul terestru, așadar, trei sateliți cu o distanță unghiulară de 120° între ei ar asigura toate telecomunicațiile omenerii: convorbiri telefonice, telexuri, emisiuni de radio și televiziune. Dar, pentru ca costul lor să rămînă acceptabil, sateliții staționari trebuie să fie lansați de pe un rachetodrom din apropierea ecuatorului. Cel mai cunoscut este „Intelsat 1” stabilit în 1965 deasupra Atlanticului între America și Africa. Domeniul lui cuprinde America de Sud, coasta de răsărit a S.U.A. și cea mai mare parte a Europei și Africii.

Sateliții asincroni înconjoară Pământul pe cele mai variate orbite, determinate de misiunile pe care le au de îndeplinit. În Uniunea Sovietică, care este situată între 45° latitudine nordică și regiunea polară, sateliții sincroni ar fi nepractici; pentru a recepționa emisiunile retransmise de ei antenele ar trebui să fie îndreptate spre sud și înclinare mult spre orizont; drumul foarte lung pe care l-ar avea de parcurs semnalele prin atmosferă ar înmulți parazitii. După cum se știe, soluția optimă a fost găsită prin sistemul „Orbita”, compus din sateliți de comunicație „Molnia” și din stații de recepție răsândite pe tot teritoriul Uniunii Sovietice. Începînd de la 23 aprilie 1965 au fost plasați pe orbită 19 sateliți de tip „Molnia 1”, cu perigeul de circa 500 km, apogeul de circa 40 000 km, o înclinare de 65° față de ecuator și o perioadă de revoluție de aproape 12 ore. Avînd perigeul deasupra emisferei sudice sateliții trec repede deasupra ei și, în schimb, zăbovesc mai mult deasupra emisferei nordice. În cursul unei rotații, ei asigură timp de nouă ore legătura prin radio între Moscova și Vladivostok. De patru ani peste 25 milioane de locuitori ai Extremului Nord, ai Orientului Îndepărtat, Siberiei și Asiei centrale prind astfel programul Televiziunii

centrale din Moscova timp de 40 de ore pe săptămînă. De altfel „Molnia” s-a dovedit capabilă să retransmită excelent și emisiuni în culori.

Acum, în Uniunea Sovietică la naștere a treia generație de sateliți de comunicații, „Staționar 1” (primele două generații fiind „Kosmos” și „Molnia”), care se vor deplasa pe orbite sincrone.

MINERALOGIE

Metalele rare de pe plaje

Într-o zi din anul 1908, în portul comercial Hamburg se descărcau baloturi cu iută ce urma să fie folosită la confecționarea de odgoane și țesături tehnice. La un moment dat, funcționarul care le lua în primire a observat că din alte baloturi se scurgea nisip, un nisip neobișnuit, foarte greu, care servise drept lest. Printre cei care priveau spectacolul descărcării navei se afla — întâmplător — și un specialist în mineralogie. Cercetînd un pumn de nisip el a constatat că nisipul indian conținea un procent mare de ceriu și monazit care este un fosfat natural de ceriu. Or, în amestec cu cel de toriu, oxidul de ceriu era utilizat la fabricarea sitelor pentru lămpi cu gaz de iluminat sau gaz metan care începuseră tocmai să înlocuiască vechile felinare.

Tot cam în vremea aceea cargourile germane care aduceau mărfuri în Brazilia începuseră să ia la înapoiere, ca balast, nisip de pe plaja statului Espírito Santo (din estul Braziliei). Și acest nisip conținea, după cum s-a constatat ulterior, monazit. Sub pretext că îl lua drept balast, proprietarii de nave furau pur și simplu din Brazilia această prețioasă materie primă de origine minerală.

Acum, în plină revoluție științificotehnică, nevoia de materiale și substanțe care înainte nu găseau aplicări sau nici nu erau măcar cunoscute crește mereu. Industria modernă utilizează, de pildă, pe scară largă titanul și compușii lui. În natură, cele mai mari cantități de titan se găsesc în mineralele ilmenit și rutil care se extrag mai ales din nisipurile marine și oceanice. Zirconul, un alt mineral frecvent în aluviuni, are o rezistență neobișnuită la eroziunea rocilor. Este folosit la fabricarea creuzetelor refractare și rezistente la acizi, iar unele cristale de dimensiuni mai mari sînt socotite pietre prețioase.

Dar sfera de utilizare a mineralelor din aluviunile marine și oceanice este foarte vastă — de la cosmetică și medicină pînă la metalurgie și cosmonautică. De aceea a sporit și interesul pentru ele. De ce însă numai pentru aluviunile de pe țărmurile marine și oceanice și nu și pentru aluviunile de pe fundul albiei riurilor?

În albiile riurilor și apelor mai mici se adună mai cu seamă minerale foarte grele ca: aurul, platina, casiteritul. Mineralele mai ușoare sînt purtate de ape pînă la țărmurile mărilor și oceanelor. Depozitele aluvionare de minerale cu greutate specifică mică, diamantul de pildă, se formează numai atunci cînd grăunțele acestor minerale este mai

știa știința știința știința
știința știința știința știa
știa știința știința știința știa
știința știința știința știa
știința știința știința știa
știința știința știința știa
știința știința știința știa

mare decât alte particule antrenate de ape. La mineralele din depozitele marine dimensiunile grăunțului de nisip și greutatea specifică sînt mici, ceea ce face ca ele să fie împinse către țărmul mării.

Pe țărmurile mărilor și oceanelor se petrece astfel un fenomen la prima vedere paradoxal: cu cît grăunțele de nisip este mai greu, cu atît cade mai greu la fund. Dar cum izbuteste să se aglomereze? Valorile se năpustesc cu putere asupra țărmului, dizlocînd mari cantități de nisip. O dată ajunse pe plajă, forța valurilor scade și apa se retrage din nou în mare, antrenînd numai nisipul ușor și mărunț, în timp ce nisipul mai mare se depune. Se petrece deci un proces de triere a nisipului în funcție de greutatea lui specifică, adică de compoziția minerală. Prin urmare, natura face pe plajă munca fabricilor de innobilare, eliberînd minereul din roci și adunînd la un loc particulele cu aceeași compoziție și greutate. După care, separarea lor de particulele neminerale din masa afinată nu mai prezintă nici o dificultate. Așa se explică de ce mineralele din depozitele aluvionare de pe țărmurile mărilor sînt de o calitate superioară.

Unele depozite aluvionare conțin, cum am mai spus, aur, platină, casiterit. Formarea lor nu se datorează, însă, exclusiv mișcării valurilor, ci și înălțării nivelului oceanului. În Indonezia, de pildă, au fost descoperite pe fundul oceanului albiile de riu cu zăcăminte foarte bogate de casiterit.

Înțelegem, de aceea, de ce în ultimul timp se extinde exploatarea depozitelor aluvionare de pe țărmurile mărilor și oceanelor. Cele de pe țărmul estic al Australiei aprovizionează piața mondială cu zircon, rutil, monazit. Bogatele depozite din India și Ceylon conțin și ele multe din mineralele amintite. Japonia și Noua Zeelandă fabrică fontă și oțel din nisipurile de pe malul oceanului. Studii recente ale specialiștilor sovietici au arătat că, în afară de mineralele „clasice”, depozitele aluvionare de pe țărmul mărilor care scaldă teritoriul U.R.S.S. conțin și alte minerale, mai rare.

COSMOGONIE

Un sfinx al Cosmosului: Jupiter

Ne amintim probabil cu toții de vremea, foarte apropiată de altfel, cînd se spunea: „Luna este un ocean de praf”. Prima sondă cosmică alunizată a infirmat însă cu desvîrșire această viziune. Acum știm: pe Lună nu există mai multă pulbere decât pe Pământ!

Și, la fel, se spunea: „Venus este acoperită de mări de petrol”. Dar aparatul cosmic sovietic „Venus-7” a dezmințit și această aserțiune. El s-a plasat pe un sol ferm, cu o temperatură de 500 de grade centigrade. În sfîrșit, o capsulă înzestrată cu aparatură a coborît pe suprafața lui Marte.

Care corp ceresc va urma acum la

Automatizare...

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

structura și evoluția Terrei nu vor putea fi elucidate pînă la capăt căutînd cheia enigmei numai pe Pămînt. Și cu atît mai puțin ar putea elabora o concepție cosmogonică, cît mai apropiată de adevăr, asupra formării întregului sistem planetar plecînd numai de la „noțiuni terestre“. Dar cum să „arunce o privire“ în adîncurile lui Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun care se află la sute de milioane sau miliarde de kilometri de noi? Aparatele automate terestre nu pot ajunge încă pînă acolo, încît Cosmosul „de dincolo de Marte“ este deocamdată mai ales obiect de supoziții și dispute.

Ce se știa totuși cu siguranță despre Jupiter?

Se știa că are un diametru de 11 ori mai mare decît acela la Pămîntului, că — în ce privește masa, — într-un talger al unei imaginare balanțe ar trebui plasate 381 de Pămînturi spre a o echilibra, că volumul lui Jupiter este egal cu acela al 1300 de globuri terestre... Există totuși o caracteristică fizică prin care giganticul Jupiter rămîne mult în urma Pămîntului: este vorba de densitatea-i medie, de trei ori mai mică decît a Terrei, cu alte cuvinte abia ceva mai mare decît aceea a apei. Mai mult, în ultimii ani s-a stabilit că Jupiter ar fi o aglomerare compusă aproape în întregime din hidrogen cu un anumit adaos de heliu. Dar dacă e așa, nu s-ar putea, oare, afla și „arhitectura“ acestui corp ceresc, condițiile fizice din adîncurile sale? Aceasta este și misiunea pe care și-au asumat-o Vladimir Jarkov și Valeri Trubițin.

— Am studiat problema timp de șase ani, a declarat recent Vladimir Jarkov, conducătorul grupului. Mai întîi, colegul meu a obținut ecuațiile stării fizice a hidrogenului la o compresie de 0—100 milioane atmosfere (este fantastica presiune presupusă a exista în centrul planetei). Pe această bază, grație unui calculator electronic am trecut la construirea modelului propriu zis al lui Jupiter.

Și acum să vedem care este, conform calculelor amintite, structura jupiteriană?

Se știe că principala masă a atmosferei terestre este concentrată într-un strat care urcă pînă la o altitudine de 150 de kilomeri. Grosimea atmosferei lui Jupiter este însă de 15 000 de kilometri. Sub această atmosferă, sub fabu-

ARHEOLOGIE

Enigmele din Bahamas

Intr-un număr trecut al revistei am relatat despre descoperirea, în toamna anului 1970, în zona costieră a insulei Bimini din arhipelagul Bahamas, a unei așa-zise Atlantide. Arheologii au considerat totuși descoperirea, un aliniament de blocuri aflat la 6 m sub nivelul mării, cu prudență, mai cu seamă că un geolog afirmă că blocurile, în ciuda aparenței lor geometrice, ar avea o origine naturală. Noi descoperiri au readus însă problema pe tapet. Într-adevăr,

plate nu pot fi întîlnite decît de-a lungul țărmurilor. Dacă nivelul mării crește, alinierea gresiilor de plajă indică amplasamentul țărmurilor fosile. Un examen mai minuțios al acestor formații pe plaje și sub apă duce însă la constatarea unei diferențe foarte nete față de faimosul „zid“. Între altele, spre deosebire de gresie care este extrem de friabilă, blocurile acestuia sînt foarte dure, semănînd cu orice altă stîncă. În afară de aceasta, văzute din

Regularitatea blocurilor rectangulare și a aliniamentului sînt evidente

extensia considerabilă a aliniamentului de dale, 700—800 m, face improbabilă o origine naturală. Încît problema a început să-l preocupe serios pe specialiști.

Formarea imensului platou care înconjoară insulele Bahamas este un mister care-i pasionează de multă vreme pe geologi. Ansamblul arhipelagului aduce cu o masă ale cărei margini cad abrupt în abisul oceanic; fundul acestuia trece uneori de 5000 m, iar soclul este tăiat de un adevărat canion submarin numit „Limba Oceanului“, cu o adîncime de 2600 m. Din ce este alcătuit acest soclu infipt în plin ocean? Foraje împinse chiar pînă la 4500 m n-au dat la iveală decît aceeași rocă, calcaroasă, pe bază de „micrită“.

Și o altă întrebare: cum s-a ridicat această masă? Construcția ei nu continuă cumva și astăzi? Într-adevăr, începînd de acum 20 000 de ani apele s-au înălțat cu 30 m, iar regiunea este și acum, teatrul unei sedimentări deosebite, pe care geologii o numesc „biocimică“. Fiind caldă, apa mării conține multe săruri în suspensie. În anumite condiții — o răcire datorată ploii, vîntului, unui curenț etc. — carbonatul de var se precipită sub forma unor ace microscopice de aragonit, care mai apoi se transformă în calcit. Aceste particule, numite „micrite“, formează un fel de noroi, sediment care apare la suprafață, și insulele se înalță mereu. Fenomenul nu este încă bine cunoscut, dar este studiat cu atenție.

O altă enigmă geologică a arhipelagului privește direct „zidul“. S-ar putea să fie vorba de un alt mecanism, acela al „gresiilor de plajă“ care alcătuesc bancuri de stînci în general plate și care, alungindu-se în nisip, sînt dezvelite de acțiunea valurilor și marelor. Existența lor ar mai putea fi pusă și în seama cimentării nisipurilor calcaroase printr-un proces care încă n-a fost net definit. Oricum, aceste formații

avion, benzile de gresie de plajă merg, cum e firesc, paralel cu țărmul, în timp ce „zidul“ nu înaintea în aceeași direcție, ci pieziș în raport cu țărmul, fiind mult mai rectiliniu, iar blocurile independente între ele.

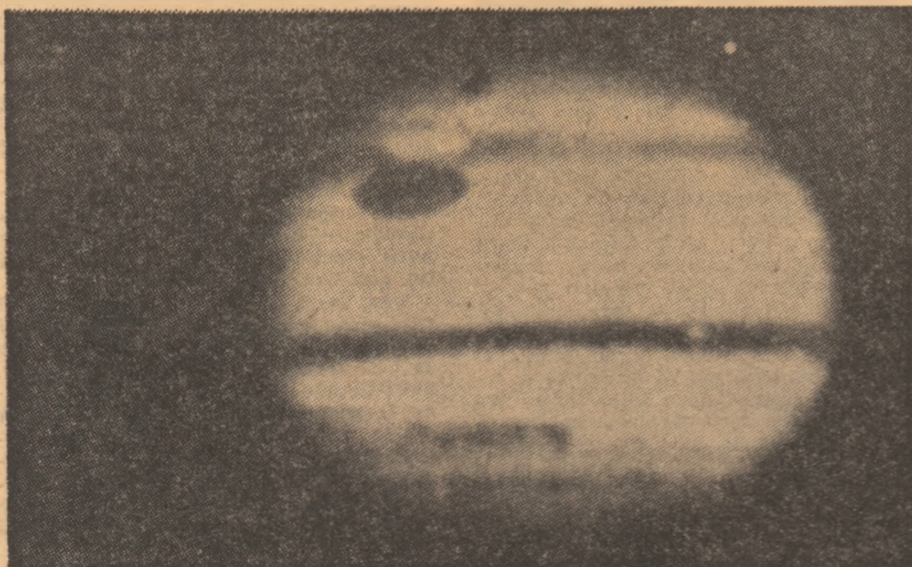
De altminteri, în zona insulei Bimini-Nord unde a fost reperat „zidul“ au fost descoperite nu numai serii de dale, ci și coloane, dintre care două chiar din marmură albă canelată, cărora cercetătorii nu le-au dat totuși prea mare atenție, socotind că au făcut parte din încărcătura unei nave naufragiate. O expertiză geologică executată de la suprafață a dovedit, însă, că două dintre aceste coloane sînt de... ciment. Apoi s-a descoperit că „zidul“ de 60 m era dublat de un altul, identic și paralel. Ambele se racordau perpendicular la un aliniament mult mai important, care descrie o curbă largă și se prelungește riguros în linie dreaptă pe 600 m. Să fi fost vorba de un port străvechi, evident un port transatlantic? Filmul realizat de cunoscutul fotograf submarin Dimitri Rebi-koff în legătură cu primul „zid“ putea duce la două posibilități: origina naturală sau artificială. Începînd din momentul descoperirii celui alt aliniament, de 600 m, s-a ridicat însă problema dacă el este de aceeași natură cu cel dintîi. Dacă da, este puțin probabil ca natura să-și fi manifestat atît de ciudat „capriciile“, să se fi repetat în linii drepte alcătuite din blocuri gigantice, întinse pe sute de metri. Datorită plonjărilor, identitatea dintre ziduri a fost stabilită cu certitudine: ambele cuprind blocuri rectangulare de dimensiuni diferite, ajustate între ele ca piesele unui mozaic, total independente de nisip, așezate pe patru pietre asemănătoare unor stîlpi.

În fine, o constatare esențială: eșantioanele prelevate sînt acoperite cu o crustă — de 2-3 cm — de bureți care trăiesc pe calcar, ceea ce face să se presupună că dacă blocurile ar fi debarasate de ea formele lor geometrice ar apare mult mai clar. În același timp, plonjorii afirmă că cineva aflat la fața locului, în adîncuri, e greu să acorde credit argumentelor geologului amințit la început: căci, spre deosebire de gresia de plajă, care se fărîmîțează la cea mai mică lovitură, blocurile care alcătuesc „zidul“ sînt atît de dure, încît un plonjor profesionist a trebuit să lucreze cu dalta și ciocanul circa 40 de minute pentru ca să poată desprinde o bucată de rocă! Încît în momentul de față cercetătorii înclină spre varianta arheologică principală rațiune fiind aceea că blocurile sînt paralelipipedice, independente de nisip, montate pe patru suporturi și fără nici o legătură cu rocile din jur. Totul este însă atît de uimitor, iar descoperirea atît de recentă, încît deocamdată e greu de tras o concluzie. Pentru elucidarea misterului va fi nevoie de un studiu exhaustiv în cadrul căruia arheologii vor trebui să coopereze cu geologii.

rînd? S-a anunțat că Jupiter. În orice caz, prin multele și marile sale mistere, uriașa planetă este un adevărat sfînx al sistemului solar. Într-adevăr, nimeni nu poate răspunde încă la întrebarea: de ce straturile de nori se aliniază pe Jupiter în fișii multicolore, riguroso paralele cu Ecuatorul? Sau să ne spună ce este Marea Pată Roșie pe care astronomii o observă de 300 de ani? Sau, în fine, de ce Jupiter emite mai multă căldură decît primește de la Soare?

Sînt tot atîtea lucruri pe care nimeni nu le știe încă dat fiind că nici o stație interplanetară și nici un fascicul radar n-au putut ajunge pînă la acest gigant de care nu s-a apropiat nici o dată la mai puțin de 600 de milioane de kilometri.

Singura modalitate pe care o au deocamdată savanții de a dezlega o parte din misterele lui Jupiter este construirea de modele, fie chiar și — prin forța împrejurărilor — destul de aproximative. E ceea ce au făcut și doi cercetă-

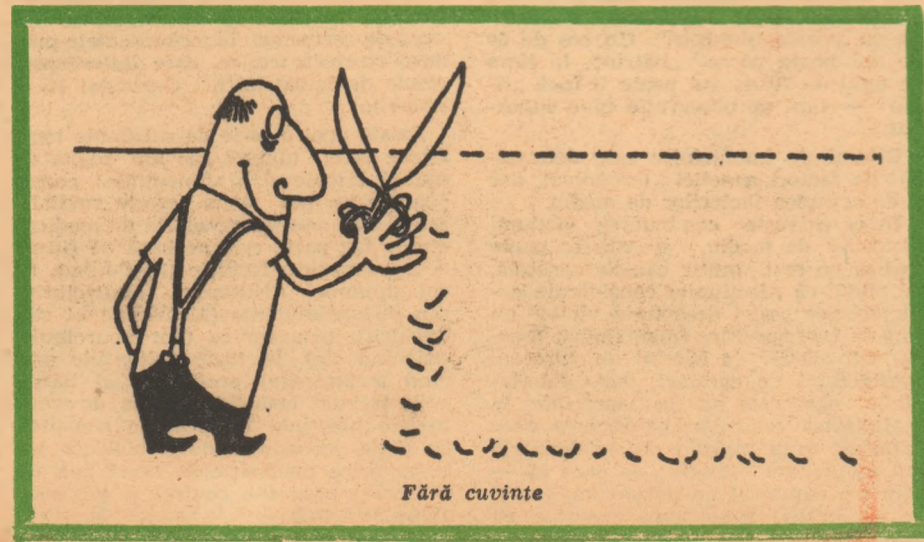
Jupiter, cu misterioasa Pată Roșie (stînga sus)

tori de la Institutul de fizica Pămîntului al Academiei de Științe a U.R.S.S., doctorii în științe fizice și matematice Vladimir Jarkov și Valeri Trubițin, asistați de doctorandul Andrei Makalkin

La prima vedere poate să pară totuși paradoxal că savanții ne vorbesc cu atîta siguranță despre temperatura, valorile cîmpului magnetic, vîrsta, compoziția chimică și structura unor stele aflate înfinit mai departe de noi, dar sînt puși în încurcătură atunci cînd e vorba să se refere la aceiași parametri ai unor planete aflate în „vecinătatea“ noastră. Dar paradoxul nu este decît aparent. Căci stelele emit propria lor lumină, iar aceasta — descompusă de aparatele astrofizice — ne trădează secretele nenumăraților soi. Planetele, însă, sînt „mute“. Așa se face, de pildă, că geofizicienii, care au Pămîntul sub picioarele lor, se lovesc adesea de dificultăți mai mari decît astronomii. Numai cu prețul unor uriașe eforturi s-a putut astfel demonstra că Terra are o structură care amintește de aceea a oului. Scoarța terestră ar fi coaja imensului ou, mantaua de trei mii de kilometri ar fi albușul, iar nucleul metalic lichid gălbenușul. Și încă — cine știe — dacă acest model este riguros adevărat? Sau, dacă este adevărat, are el analogii printre celelalte planete ale sistemului solar? Ori evoluția lor s-a desfășurat altfel? În care caz, ne putem mai departe întreba, după ce „schițe“ și „norme“ a construit atunci natura planetele?

În orice caz, savanții au înțeles că

loasa presiune care domnește acolo, hidrogenul gazos are densitatea apei și se transformă (treptat, fără salturi) în nucleu de hidrogen „metalic“. Calculînd apoi curba fuziunii hidrogenului, cei trei savanți au ajuns la concluzia că acest nucleu rămîne lichid pînă în centrul planetei, dat fiind că adîncurile acesteia sînt încălzite la temperaturi incompatibile cu starea solidă. Cu alte cuvinte, deci, Jupiter ar fi o enormă picătură de metal topit, înconjurată de o atmosferă groasă de hidrogen...

Fără cuvinte

Poșta medicului

A. MARIA — Moinești: Nu vă putem răspunde decât în cadrul Poștei Medicului. Apariția acestui „ghind” submamar la fetița dv. pare să țină de anumite fenomene prepubertare (chist foliculinic) ori poate fi un banal chist de grăsime (lipom). În orice caz este bine să arătați copilul unui endocrinolog, care va putea elucidă natura acestei formațiuni chistice.

R. D. T. BARAGAN — Fetești: Sperăm că articolul pe tema tahicardiei paroxistice, publicat în nr. 3/1972 din „Veac nou”, a dat un răspuns satisfăcător întrebărilor pe care ni le-ați adresat.

F. D. — ORADEA: Micromastia (sini mici) neînsoțită de alte anomalii morfologice genitale s-ar datora unui deficit de hormoni estrogeni. Anomalia poate fi corectată uneori prin tratamentul cu poamezi cu estrogeni. Resorbția cutanată a estrogenilor fiind destul de intensă, acest tratament cosmetic trebuie făcut prudent cu doze mici de estrogeni — o fiolă de 5 mg Cinosedol soluție uleioasă la 100 g lanolină — aplicate local numai în prima jumătate a ciclului menstrual. Doza zilnică este de 5 mg unguent pentru fiecare mamelă.

ADELA — București: În tulburările de tranzit intestinal în care există și un deficit de floră bacteriană normală, rezultate foarte bune are Mexaform, 1—2 cpr. de 3 ori pe zi, apoi profilactic 2—3 cpr./zi. De asemenea, în timpul sau imediat după mesele principale Triferment 3 drajeuri/zi.

P. D. — București: Impotriva exiurozei clismele cu usturoi, cu apă sărată 10% sau cu bicarbonat de sodiu 4% pot constitui un tratament ajutător al medicației cu Vermigal, care va trebui însă administrată corect. Se vor lua 5—6 lingurițe timp de trei zile la rând. Cantitatea pe zi se va împărți în 3 prize și se va administra la 2 ore după mesele principale. După 10 zile se face o a doua cură (scutenele se colorează în roșu în urma tratamentului). 2) Datorită eratismului oxiiurilor ieșiți din orificiul anal, paraiziții se pot localiza pe piele și în regiunea vulvovaginală (la fete).

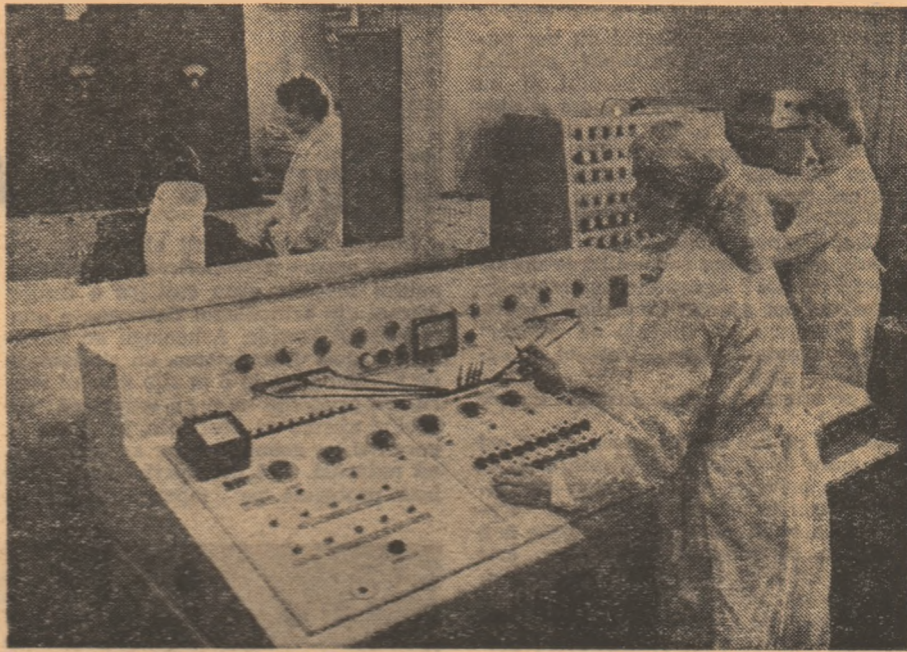
ELENA DIN TROIA — București: În cazul că nu vă puteți procura Coréine sau Galcorin, vă recomandăm produsul Mexaform, 3—6 cpr./zi. De asemenea Trizim, 3 drajeuri/zi, după mesele principale. Ferrum-Hausmann sau Tonofer, 4—8 drajeuri/zi, tot după mesele principale pentru corecția anemiei secundare. Preparatele cortizonice pot fi folosite, deoarece stimulează apetitul și combat procesele inflamatorii intestinale.

GH. POPESCU — com. Albești, Jud. Mureș: 1) După părerea noastră, starea infecțioasă răspunzătoare de acele „fenomene diabolice” putea fi un acces de pielonefrită acută, deși relațiile dv. sînt cam sumare. Faptul că simptomele au cedat la Cloramfenicol ne îndeamnă să credem că a fost vorba fie de o infecție cu *B. proteus* sau piocianic, fie chiar de o colibaciloză. Distanța ne obligă la presupuneri, întrucît nu ne-ați comunicat natura germinilor microbieni. Preventiv, pentru a evita repetarea altor situații dramatice sînt indicate cure periodice cu chimioterapicului Negram-Winthrop (acid nalidixic), foarte eficiente în acest gen de infecții. Se administrează pe cale bucală câte 2 tablete din 6 în 6 ore, timp de 5—7 zile. Se poate repeta o nouă cură după o pauză de 15—30 zile, în care timp puteți lua Nitrofurantoin, 5 mg/kilogram/zi, repartizate în 4 prize, în timpul meselor sau cu puțin lapte pentru a preveni greața. 2) Regim alimentar acidifiant (carne, ouă, făinoase, brînză) altermind la interval de câteva zile cu dietă alcalinizantă: lapte, fructe, zarzavaturi, legume. Se recomandă lichide multe: ceaiuri diuretice, limonade, apă minerală de Căciulata. Este necesar un control medical periodic.

R. A. — Craiova: Diskineziile biliare sînt relativ frecvente mai ales la femeile tinere sau de vîrstă mijlocie, colecistostazia și hipotonia veziculară cu scăderea activității veziculare („colecist lenes”, cum l-a numit medicul dv.) fiind doar una dintre formele clinice. Ca măsuri igienodietetice: gimnastică respiratorie, plimbări pentru evitarea sedentarismului. Dieta va fi largă, mixtă, cu suficiente proteine (ouă moi, lapte, carne friptă la grătar, brînzeturile proaspete), vitamine și grăsimi, cu mese frecvente, la ore fixe. Ca medicație: Peptocolin 1—2 lingurițe dizolvate în 150—200 ml apă; stricnină 1—2 mg/zi asociată cu vitamina B₁, 100 mg l.m., în serii de câte 10 zile. Ape minerale colecistocinetice: Slănic-Moldova, Olănești, Călimănești (izvorul 8).

I. P. — București: În lucrarea „Fiziologia în viața omului contemporan” (Edit. Dacia — Cluj, 1971), prof. univ. dr. Ion Baciu dă un răspuns clar întrebării dv.: „Comparînd cafeaua cu ceaiul, date recente arată efectul hipocolesterolemiant al ceaiului, prin care acesta ar putea avea ascendență față de cafea.” Prin urmare, ceaiul poate juca un anumit rol în profilaxia hipertensiunii, aterosclerozei etc.

LUCHIAN — Craiova: Citîți răspunsul dat sub I. P. — București, care se referă bineînțeles la popularul „ceai rusesc”. În legătură cu „virtutele cafelei” vă vom răspunde în cadrul unui nou articol pe această temă, care a suscitat și interesul altor cititori ai paginii noastre.

Studierea oboselii intelectuale a omului în producție (la Institutul de igiena muncă și boli profesionale din Moscova)

Foto: M. Alfimov (A.P.N.)

DORESC SĂ ȘTIU

Bătrînețea trebuie prevenită din tinerețe!

Vă rog să-mi recomandați un tratament medicamentos pentru prevenirea îmbătrînirii.

A. B. — Sibiu

Prelungirea tinereții și prevenirea bătrîneții este unul din idealurile cele mai rivnite și mai universale ale omenirii. În concepția despre frumusețe și bunătate a vechilor greci — așa-numita „kalokagathia” — zeii erau etern tineri. Pentru a-și menține această „tinerețe fără bătrînețe” ei utilizau elixiriuri, băuturi magice, „nectar” și „ambrozie”. În India antică, zeii vedici beau și ei o licoare divină numită soma.

În prezent putem spune că știința a explorat destule zone ale acestui capitol al biologiei pentru a ne da dreptul să fim optimiști. Chiar dacă nu poate fi eternă, cum se spune în legende, tinerețea poate fi menținută mult mai multă vreme decît se credea pînă acum.

Studierea inscripțiilor funerare de pe mormintele vechilor romani a arătat că ei trăiau, în medie, 22 ani. Despre durata vieții în evul mediu, papa Inocențiu III spunea: „Rar se întimplă ca cineva să atingă vîrsta de 40 de ani, iar oamenii de 60 de ani sînt o raritate”. În 1880, numai doi sau trei indivizi dintr-o mie puteau spera să atingă vîrsta de 65 de ani. În 1901, în Franța, abia 8,2 la sută din populație atingea vîrsta de peste 85 de ani, în timp ce în 1970 acest procent a crescut la 18%. Astăzi — conform datelor O.M.S. — vîrsta pe care pot spera s-o atingă oamenii este, pentru bărbați, de 71,85 ani în Suedia, 71,03 ani în Norvegia, 71 ani în Belgia și Olanda, 70,80 ani în Islanda, 70,10 în Danemarca, 70,05 ani în U.R.S.S., urmate de Japonia 68,91 ani, Canada — 68,35 ani, — Republica Federală a Germaniei — 67,82 ani etc.

Prevenirea îmbătrînirii premature presupune în primul rînd prevenirea afecțiunilor care pot grăbi instalarea senescentei. Căci fiecare om are un ritm propriu de îmbătrînire, mai mult sau mai puțin accelerat. Astfel „vîrsta cronologică” nu corespunde întotdeauna cu „vîrsta biologică”. Un om de 50 de ani poate părea „bătrîn”, în timp ce unul de 70 de ani poate fi încă „tînăr” — fapt de observație bine cunoscut.

Ritmii de îmbătrînire este determinat de factori genetici (ereditari), dar și de acțiunea factorilor de mediu.

În ce privește combaterea acțiunii factorilor de mediu, aceasta se poate realiza pe mai multe căi. Se constată, de pildă, că afecțiunile considerate caracteristice „celei de-a treia vîrste” nu sînt de fapt specifice îmbătrînirii. Există, într-adevăr la bătrîni un procent considerabil de cardiaci, dar „deteriorările” observate au fost apreciate, în majoritatea cazurilor, ca sechele evolute ale unor maladii din adolescență sau maturitate. Așadar, se pare că — cum s-a exprimat un gerontolog sovietic — „inima poate avea cicatrice, ea

nu are riduri”. Avea deci dreptate înțeleptul roman Seneca atunci cînd spunea: „Bătrînețea trebuie prevenită din tinerețe!”

Dar cum putem realiza asta? S-a vorbit mult despre rolul alimentației în prevenirea bătrîneții. Încă din secolul XVI italianul Luigi Carnero preconiza subalimentația ca mijloc fundamental pentru întîrzierea îmbătrînirii. Cercetările moderne au revizuit aceste date, dar — în linii mari — preceptele au rămas aceleași. Se preconizează astfel o alimentație rațională, echilibrată, în care să predominie fructele, legumele proaspete, lactatele și puțină carne slabă. Un organism sănătos se adaptează la regimul hipoproteic (sărac în carne) prin fabricarea de proteine proprii. Astfel, o alimentație cu predominanță vegetală constituie un bun „antrenament” de întinerire a organismului. O zi pe săptămînă numai de fructe și legume ar putea aduce importante servicii în acest sens. Regimul ar fi preferabil de urmat chiar din copilărie sau tinerețe, cînd celulele proprii au o mai mare capacitate de adaptare. De altfel el dă rezultate generale bune în multe boli — ca în cazurile de hipertensiune în care este prescris și urmat adeseori — chiar de la început și chiar la vîrste înaintate.

Exerciții fizice, călirea organismului — prin aer, apă și soare — sînt alți factori importanți pentru profilaxia îmbătrînirii timpurii.

În ce privește tratamentul propriuzis al îmbătrînirii precoce, astăzi există un „arsenal” complex de preparate mai mult sau mai puțin eficiente, de la cele mai diverse combinații de vitamine la hormoni și medicamente stimulente. Mulți specialiști au observat efecte favorabile prin utilizarea îndelungată a vitaminelor din grupul B, a vitaminei C și E. Tot o vitamină (vitamina H) stă și la baza produsului românesc Romavit, cu bune efecte regeneratoare. De o reparație universală se bucură de asemenea binecunoscutele produse cu efecte trofice, care întîrzie procesele de îmbătrînire: Gerovital H₃ și Aslavital...

Există apoi o serie de substanțe tonifiante care, alături de un regim de muncă igienic și o alimentație corespunzătoare, pot avea efecte revitalizante. Din această categorie de medicamente fac parte cele pe bază de fitină, acid adenozintrifosforic (Fosfobion), acid glutamic (Glutarom, Multiglutin) sau psihostimulante (Meclofenoxat sau Lucidril), neurotonice (Ser neurotonic, stricină etc). În toate situațiile privind tratamentul profilactic al bătrîneții trebuie însă, ținut seama de eventualele afecțiuni cronice, de constituție și de procesul evolutiv biologic. De aceea orice medicație de acest gen va fi luată numai sub control și supraveghere medicală.

esculap
esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap

DISCUȚII ȘI CONTROVERSE

Este vitamina C un remediu împotriva gripei?

Din articolul „Linus Pauling și... guturaiul”, publicat în nr. 32/1971, cititorii revistei noastre au putut lua cunoștință de tratamentul preconizat împotriva gripei și a guturaiului de cunoscutul chimist american profesorul Linus Pauling, de două ori laureat al Premiului Nobel. După părerea sa, exorimată în lucrarea „Vitamina C contra guturaiului”, administrarea zilnică a unor doze masive de 4 g vitamina C timp de 4 zile consecutiv (după care dozele vor fi scăzute treptat) vindecă cele două viroze în peste 90% din cazuri.

Formulind acest tratament, prof. Pauling se bazează atît pe experiența sa personală, cît și pe cercetările doctorului Irving Stone, care a constatat că doze insuficiente de vitamina C rămîn inefficiente. Savantul biochimist și soția sa absorb zilnic cite 3—4 g vitamina C, mai ales în perioadele de epidemie gripală, și — după propria-i declarație — urmind acest tratament de peste cinci ani nu au contractat nici cel mai banal guturai!

Iată, însă, că rețeta marelui chimist este acum combătută de alți doi oameni de știință, dr. Andrew R. Schwartz de la Universitatea din Maryland, și prof. Jean-Claude Pechère, cunoscut clinician francez. Acidul ascorbic, precizează acesta din urmă, nu apără organismul împotriva afecțiunilor virale. Vitamina C joacă un anumit rol în producerea cortizonului, acesta fiind cel care intervine întru apărarea organismului împotriva stressului gripal.

În ce-l privește pe dr. Schwartz, acesta arată că timp de 15 zile a administrat zilnic cite trei grame de vitamina C unui număr de 11 deținuți, care s-au oferit voluntar pentru acest experiment, în timp ce alți 10 au primit concomitent zahăr prezentat ca fiind... comprimate de vitamină C. Așadar nici unul din cei supuși experienței n-au știut dacă absoarbe zahăr sau vitamina C. După această fază prealabilă toți deținuții au fost contaminați cu virusul guturaiului. Și toți... s-au îmbolnăvit în același grad. De unde deducția că două cazuri — acela al lui Pauling și al soției sale — nu pot fi concludente pentru problema în discuție.

Consult

PERU

A fost descifrată scrierea incașilor

Dinspre ocean veneau spre oraș valuri-valuri de ceață care semănau cu vata de sticlă. Pe la ora 8 soarele a risipit-o și a început o căldură insuportabilă.

Am deschis fereastra și m-am apucat să răsfoiesc niște cărți; mă pregăteam pentru interviul pe care urma să-l iau în ziua aceea antropologului peruan Victoria de la Hara, femeia care, în prima săptămână din ianuarie, a devenit „senzația nr. 1” a anului, dat fiind că, la un congres de specialitate ținut la Lima, a anunțat descoperirea și descifrarea scrierii incașilor... Dar mai întâi ceva despre Beatrice.

Turiștii care trec prin Cuzco, fosta capitală a imperiului incas, sînt totdeauna duși să viziteze biserica „Cam-

Fată peruană

pana del Cuzco”. Iar celor care se arată mai interesați, ghidul le vorbește amănunțit despre o pictură de deasupra unei uși, care evocă un episod autentic din istoria colonizării de către spanioli a Perului.

La începutul secolului XVI, spaniolii au intrat în Cuzco. Deși armata lor fusese înfrîntă, incașii continuau rezistența... La un moment dat spaniolii au răpit-o pe Beatrice, fetița de opt ani a unui conducător incas. Voiau probabil să-i demoralizeze prin cruzime pe indieni. Căci cum altfel putea fi explicată purtarea lor bestială față de copil? Totuși Beatrice a supraviețuit și, după un timp, a fost înapoiată familiei. După moartea lui Tupac Amaru, Beatrice a devenit singura moștenitoare a tronului imperiului. Fata a fost găsită de spanioli și căsătorită cu Martin de Loyola, nepot al „sfîntului” Ignatius de Loyola, întemeietorul ordinului iezuiților din Spania.

Pictura înfățișează nunta. Beatrice se află lângă soțul ei care ține în mînă o secure, simbol al cruzimii și puterii. Poate că tabloul ar fi rămas o simplă ilustrare a unui moment din istoria Perului dacă n-ar fi fost un amănunt care să atragă atenția asupra lui. Pe rochia

Beatricel se poate vedea, scrupulos pictat, un ornament neobișnuit. Dreptunghiuri egale pe care sînt imaginate figuri ce se repetă într-o anumită ordine.

În timp ce priveam niște fotografii după portretul Beatricel, făcute prin teleobiectiv, mi-am dat seama că mai văzusem astfel de desene și pe vase de lemn sau veșminte expuse în muzee și colecții particulare din Peru. Ce i-a determinat, însă, pe artiști să repete, în altă ordine aceleași figuri? Și cum de le cunoșteau și le repetau oameni care se aflau la sute de kilometri depărtare unii de alții? Mulți s-au întrebant asta.

— Nu sînt ornamente, ci o scriere, a declarat Victoria de la Hara la primul congres al arheologilor latino-americani ținut la Lima. Și acest adevăr simplu a răsunit ca o explozie de bombă.

Victoria a fixat întîlnirea noastră într-o simbătă, zi liberă la biroul comercial unde lucrează ca secretară.

Aflasem de la colegii mei din Lima că Victoria studiază de zece ani scrierea incașilor. În toți acești ani ea a trăit numai din modestul ei salariu.

Cum am intrat în casă, Victoria m-a poftit într-un fotoliu lângă fereastră și a început să-mi povestească, arătîndu-mi din cînd în cînd desene, fotografii, mape voluminoase cu scrisori.

Studierea scrierii incașilor se lovea de mari dificultăți, dat fiind că în cercurile științifice exista opinia că popoarele care au locuit în Peru n-au avut scriere, opinie confirmată, se credea, de fapte indiscutabile. Dar să le prezentăm pe scurt. În 1930, specialistul peruan Luis Vallcassel a formulat ipoteza că desenele de pe vasele din muzee nu sînt ornamente, ci o scriere. El a adunat cîteva mostre de desene și le-a trimis spre consultare savantului german Max Uhle. Dar răspunsul a fost descurajator: „Desenele pe care mi le-ați trimis aduc mai degrabă cu niște semne heraldice”. Vallcassel a dat crezare acestei aprecieri și a renunțat la munca pe care o începuse. Apoi a mai urmat un eșec, care a devenit, se părea, un obstacol de netrecut în calea descifrării scrierii incase. În timp ce lucra într-un muzeu, arheologul peruan Larco Hoyle a fost izbit de desenele de pe niște giulgiuri vechi. Erau puncte și linii care se repetau în diverse combinații. Arheologul a încercat să le sistematizeze și să le descifreze. Dar în timpul culegerii și studierii materialului a făcut cîteva greșeli grosolane, care în cele din urmă s-au întors împotriva ipotezei lui. Încît sistemul de argumente s-a năruit ca un castel de nisip. Eșecul a căpătat o largă publicitate în cercurile științifice.

Și totuși Victoria s-a apucat de lucru. Civilizația incașilor era singura civilizație din lume fără scriere. Dar dacă cei care afirmau acest lucru aveau dreptate, cum rezolvaseră incașii atîtea probleme complicate, printre care legislația agrară? Mai mult, din legende ajunse pînă la noi se știe că incașii aveau chiar un original sistem de asigurări sociale. Dacă un om se năștea orb sau era mutilat în cursul unui război, bucată lui de pămînt era lucrată de vecini. E greu de crezut că toate acestea puteau exista fără legi scrise.

Victoria a început de la zero. Ea a căutat să afle confirmarea ipotezei ei în cronici, a adunat vase de lemn cu desene, a copiat desenele pe niște tăblițe și le-a studiat în diverse combinații. Și, după ani de muncă istovitoare, de dezamăgiri, a izbutit să descifreze primele cuvinte: „Cuzco”, „oraș”, „inca”. Apoi, din anumite combinații a obținut cîteva adjective: „mare”, „lumină radiată” etc. Apoi a putut citi prima frază: „Cuzco e un mare oraș”. Era un important succes. Dar cea mai mare realizare a Victoriei a fost citirea unei inscripții funerare de pe mormintul împăratului incas Paçacuti.

Victoria s-a pregătit minuțios în vederea congresului de la Lima. Și-a impus să nu se mărginească la ipoteze, căci eșecurile predecesorilor mai stăruiau încă în mintea specialiștilor, ci să prezinte participanților dovezi evidente, verificate în repetate rînduri. Ținînd seama de importanța comunicării, participanții la Congres au hotărît să-i acorde o oră în loc de jumătate de oră, cum se obișnuia. Comunicarea Victoriei de la Hara a avut un mare succes.

În felul acesta, descoperirea a căpătat prima recunoaștere oficială. Dar ce va

fi mai departe? am întrebant-o. Va publica rezultatele obținute, va căuta să intereseze și alți savanți în descifrarea scrierii. Poate că vor fi formulate diverse opinii și variante în legătură cu interpretarea textelor. Dar un lucru e sigur. Istoria imperiului incas a făcut un mare pas înainte.

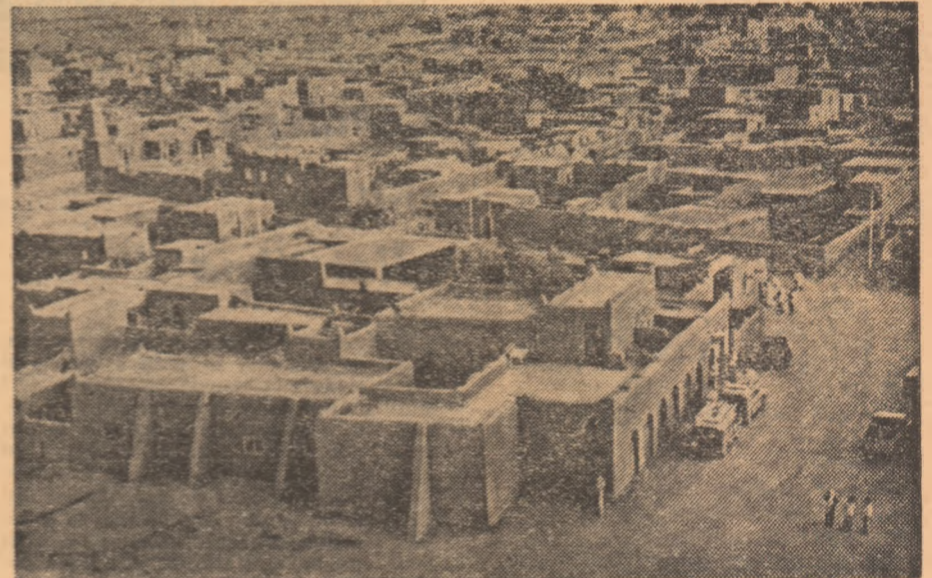
V. Vesenski

NIGER

Portocaliu, alb și verde

Drapelul Republicii Niger are trei culori. Portocaliul simbolizează Sahara care ocupă două treimi din teritoriul țării, albul — soarele orbitor care face să pălească pînă și albastrul cerului, iar verdele amintește de valea marelui fluviu care a dat numele țării. Nigerul își leagă de maiestros valurile și, pe măsură ce se apropie de savană, iarba devine

Agadès, oraș caracteristic pentru Sahara nigeriană

mai bogată, pămîntul, mai fertil, iar satele mai numeroase. Niamey, capitala republicii, e înecat în vegetația luxuriantă de pe malul stîng al fluviului.

Cînd m-am dus la cancelaria președintelui spre a lua contact cu serviciul de Informații, un nigerian de vreo 40 de ani mi-a întins mina și s-a prezentat: — Comisarul pentru planificare de pe lângă cancelaria președintelui.

— Lucrați și în zilele de sîrbătoare? l-am întrebant.

— Ce să facem? Dacă trebuie...

Birourile cancelariei erau însă goale.

— Veniți cu mine, mi-a spus comisarul pentru planificare după ce a aflat că doream să iau contact cu comisarul serviciului de Informații.

Am ieșit din oraș. Cum am trecut de ultimele căsuțe de la periferia capitalei, am ajuns pe un teren nisipos; era Valea rugăciunii. Pe marginile ei se așineau, sub razele fierbinți ale soarelui, o mulțime de bărbați, femei și copii. Dar nu se rugau, ci urmăreau cu priviri admirative evoluția unui grup de parașutiști ai armatei naționale, care încheia festivitățile prilejuite de aniversarea proclamării republicii. Ceva mai în față se aflau spectatorii de onoare: președintele republicii, membrii guvernului, oaspeți străini. Acolo l-am găsit și pe comisarul general al Informațiilor care urma să mă ajute în cunoașterea țării și a problemelor ei.

Politețea nigerienilor e aproape proverbială. Pe aeroportul din Niamey călătorii sînt primiți cu aceste cuvinte poetice: „Stelele v-au fost călăuze bune. Prezența dv. printre noi ne sporește și mai mult bucuria. Veniți, prieteni, orașele și satele noastre vă sînt deschise!” Această invitație, aparent adresată turiștilor, are, cred, un sens mult mai larg; ea reflectă ospitalitatea, probitatea, dragostea sinceră de pace și bunăvoința nigerienilor față de toți cei care vin fără prejudecăți pe pămîntul lor.

De altfel, vocabula „nigerian” este destul de artificială. Cele patru milioane de locuitori ai Nigerului fac parte din grupări etnice foarte deosebite între ele, fiecare cu limba și tradițiile ei. Au totuși și ceva comun: anume religia islamică, iar o dată cu dobîndirea independenței aceste etnii trăiesc în cadrul unui stat unitar. Se pare totuși că acești factori de coeziune nu sînt suficienți pentru înlăturarea totală a pericolului de conflicte intertribale. De aceea, conducerea republicii consideră că misiunea ei esențială este consolidarea continuă a unității naționale. Această unitate urmează să se rezeme în special pe trei factori: economic, psihologic și ideologic.

Ca și în alte cazuri, colonialismul a ținut Nigerul în Inapoiere. Depărtarea de mare și absența unor mari bogății naturale au făcut ca el să nu fie prea atrăgător pentru capitalul străin.

Locuitorii Nigerului n-au auzit de aceea niciodată fluieratul unei locomotive. Cînd iese din Niamey, călătorul se angajează aproape imediat pe un soi de drum vicinal, căci din cei 4000 de kilometri de drumuri, numai 500 de kilometri sînt asfalțați. Abia la sfîrșitul anului 1970 s-a putut face legătura printr-un pod între cele două maluri ale Nigerului; pînă atunci se circula cu bacul. Bugetul național nu poate fi încă echilibrat fără ajutor financiar străin. Numai cinci la sută din populație locuiește în orașe. Valoarea importurilor este aproape de două ori mai mare decît a exporturilor. La 65000 de locuitori există un singur medic și numai zece la sută din copii sînt școlarizați...

Lupta pentru dezvoltarea economică și culturală a țării este astfel o problemă vastă, de lungă durată, mi s-a explicat la Niamey. Dar ea a început să dea totuși rezultate vizibile, chiar dacă modeste. E adevărat că în indus-

trie lucrează mai puțin de 0,5 la sută din populație, dar în cei cîțiva ani care au trecut de la proclamarea independenței numărul muncitorilor s-a dublat. Au fost întemeiate 40 de întreprinderi. Cinci sute de kilometri de șosea asfaltată sînt, încă, desigur, foarte puțin pentru un teritoriu de 1189000 km². Dar acum zece ani, erau numai 70 km. Același lucru se poate spune și despre paturile de spital: 2300 de paturi pentru patru milioane de locuitori, dar în 1958 erau de două ori mai puține.

— Marea noastră sărăcie, mi-a declarat președintele, este factorul care determină politica noastră, mijloacele și metodele de aplicare a ei. În fața Republicii Niger stau griji cotidiene mari și mici: recolta viitoare de arahide și desfacerea ei, proiectul unei șosele care să lege vestul cu estul țării; forarea de fîntîni, vaccinarea animalelor... În ultimii ani au fost înființate, pentru a accelera dezvoltarea economiei naționale, societăți mixte cu participarea statului și a capitalului străin. În vederea suprimării speculei, guvernul a introdus monopolul statului asupra importului unui mare număr de mărfuri de consum curent. El a preluat, de asemenea, controlul băncilor. În felul acesta rolul economic al statului devine tot mai activ...

I. Potemkin

gLOBUL
globul globul
globul globul globul
obul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

IN LUMEA NECUVINTĂTOARELOR

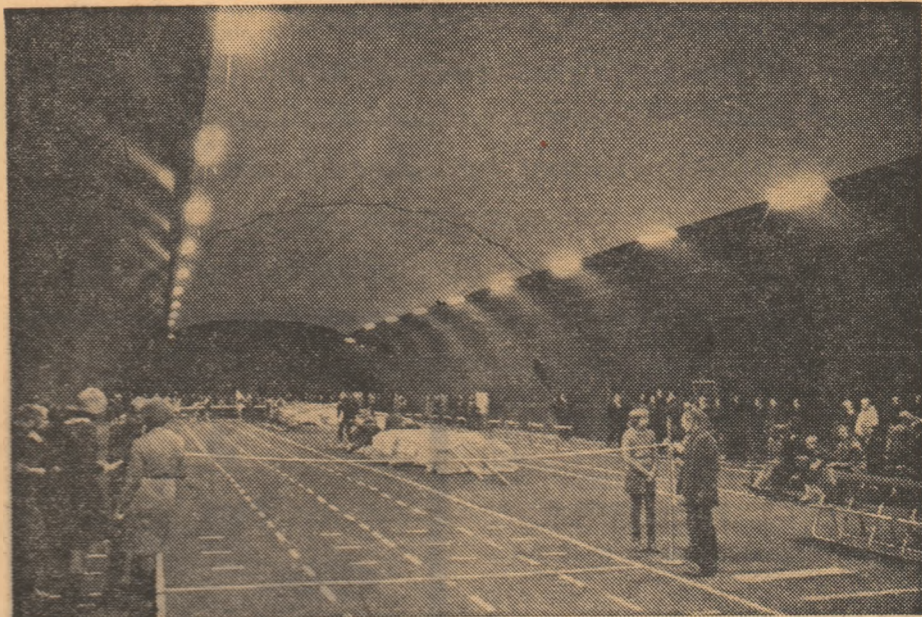
Longevivi și efemeri

Cînd, în 1794, s-a procedat la curățarea heleșteelor de lângă Moscova, printre alți pești a fost găsită și o știucă cu un inel de aur trecut prin opercul. Pe inel se putea citi: „A fost marcat de țarul Boris Fiodorovici“. Boris Fiodorovici a fost, se știe, Boris Godunov care a domnit între 1598—1605. Prin urmare, știuca cu pricina a trăit circa 200 de ani. Inelul n-a fost păstrat, întrucît nu avea nici o valoare pentru biologi. Încît unii se întrebă azi dacă știuca aceea a trăit cu adevărat 200 de ani. Un lucru e totuși sigur: peștii trăiesc mult, iar crapii sînt „decanii“ de vîrstă ai viețuitoarelor de apă.

Orașul japonez Nyagata se mîndrește cu un crap de 100 de ani. Stăpînul lui este cu treizeci de ani mai tînăr. Crapul-longeviv a fost evaluat la cinci milioane de yen, adică cam atît cît se plătește în Japonia pentru o capodoperă celebră.

Care este, însă, media de viață a altor necuvîntătoare? Recordul îl deține, se pare, broaștele țestoase. La Hanol există un heleșteu în care trăiesc nouă broaște țestoase care au, se crede, trei sute de ani. În 1737, într-o insulă din Oceanul Indian a fost prins un exemplar a cărui vîrstă a fost atunci apreciată de specialiști la o sută de ani. Transportată la Londra, broasca a mai trăit — cum anunțau ziarele englezești din preajma războiului — în grădina zoologică încă vreo 200 de ani. După unii, ar mai trăi și azi. În care caz, ar fi cea mai bătrînă viețuitoare de pe Pămînt.

Ciorile și lebedele trăiesc și ele mult. Un englez a prins în 1887 o lebedă marcată în 1711. Alți longevivi sînt elefanții și unele păsări răpitoare. În

La Tallin a fost recent inaugurată o construcție originală: o sală de sport pneumatică, ridicată în numai 40 de minute. Acoperită cu un material sintetic special, sala are o lungime de 74 metri, o lățime de 18 metri și înălțimea de 8 metri

Foto: A.P.N.

lor și durata vieții lor? S-a observat că media de viață este cu atît mai mare, cu cît perioada de creștere durează mai mult. Peștii, de pildă, cresc toată viața, din care cauză și trăiesc mult. Crocodilii cresc și ei toată viața. De aceea unii ajung pînă aproape de 300 de ani. De asemenea, specialiștii au mai constatat că media de viață este cu atît mai mare cu cît perioada de gestație este mai lungă. În schimb, cu cît animalele nasc mai mulți pui, cu atît trăiesc mai puțin. În sfîrșit, cu cît animalele au creierul mai mare în raport cu greutatea corporală, cu atît trăiesc mai mult. Dar aceste observații nu au încă caracter de lege și sînt valabile numai pentru anumite clase și tipuri.

DUPĂ 50 DE ANI

Cavalerul și-a aflat tihna

Pinacoteca din Ravenna a amenajat o încăpere specială, în care a plasat și un custode permanent, pentru a feri statuia unui cavaler muribund de... sărutările vizitatorilor. Conform legendei, femeia care sărută cavalerul pe gură își vede curînd visul de dragoste împlinit. Și, de zeci de ani, femeii din toată lumea se duc în pelerinaj la eroul de marmură. Dar acestuia nu i-a priit venerația sexului frumos. Cu toată rezistența marmurei, ștersul nenumăratelor urme de roșu de buze risca să-l desfigureze. De aici paza strictă sub care a fost pus.

Nu se știe cînd și-a început cavalerul Guidarelli misiunea de dragoste. Celebru a devenit, însă, numai de vreo 50 de ani, după ce s-a întors „acasă“ de la o expoziție internațională organizată la Paris. Cînd a fost scos din lada în care călătorise, muzeologii l-au găsit cu fața plină de amprente de ruș. Vestea s-a răspîndit repede în oraș și în toată Italia, ghizii turistici au profitat pentru a atrage cît mai mulți străini la Ravenna. Într-adevăr, de atunci și-rul femeilor care au vizitat Pinacoteca numai sub lîmbulul speranței nu s-a mai întrerupt.

Faptul este cu atît mai inexplicabil cu cît nici viața, nici moartea cavalerului Guidarelli nu par să fi fost ieșite din comun sau foarte romantice. A trăit și a murit ca mai toți nobilii din Renaștere. Istoricii au stabilit că era în slujba lui Cezar Borgia, duce de Valentino, și că a fost înjunghiat în 1501 la Imola, fie de dușmanii lui personali fie, mai degrabă, de al celebrului și crudului său stăpîn. Guidarelli a închis ochii la 32 de ani. Dar moartea năpraznică și la o vîrstă fragedă era obișnuită pe vremea aceea. Abia după 25 de ani văduva cavalerului a cerut sculptorului Tullio Lombardi din Veneția să-i immortalizeze în marmură soțul asasinat. Artistul a găsit cu cale să-l reprezinte pe patul de moarte.

ACUM CINCI SECOLE

Cine era trimis la galere?

Se știe cît de severă, ba chiar cît de absurdă era justiția spaniolă din secolul XVI. Mai puțin se știe cine erau cei care aveau de a face cu dînsa. Nu de mult, un cercetător australian, I. A. Thompson a izbutit, însă, să întocmească o serie de hărți, tabele și statistici foarte edificatoare. La prima vedere, ținînd seama că de atunci s-au scurs aproape 500 de ani, realizarea acestor hărți și tabele este uimitoare. Dar cercetătorul amintit a fost ajutat chiar de administrația maiestăților lor catolice, care ținea cu grijă evidența „ocnașilor“, adică a celor condamnați la galere. Și, rum aceste liste cuprindeau nu numai numele condamnaților, ci și obrșia lor, după o atentă examinare critică au putut fi întocmite și statisticile.

Așadar, cine era trimis la galere? La începutul sec. XVI, aproape oricine: hoții, tănuitorii, cerșetorii și vagabonzii, martorii falși și... ereticii, cei care luau numele Domnului în deșert, bigamii, cei încă atașați religiei musulmane și, culmea, cei surprinși că îndrăzneau să se scalde acasă! Regalitatea spaniolă în plină ascensiune avea nevoie de tot mai multe galere și, în consecință, de vîslași. Din păcate, nu toate registrele administrației regale spaniole au ajuns pînă la noi. Încît cercetătorul australian a trebuit să se rezume la registrele din 1586 a 19 galere și la cele din 1589 a 22 galere. Spania avea atunci în Mediterana 26 și, respectiv, 24 galere.

În total, 6463 de nume. Nu toți acești nefericiți vîslași erau spanioli. Printre ei se aflau și 295 englezi, 268 francezi, 49 olandezi și chiar... unguri!

„a varia w
„a varia varia w
„a varia varia varia w
„a varia varia varia varia w
„a varia varia varia varia var
„a varia varia varia varia v
„a varia varia varia varia varia
„a varia varia varia varia varia v
„a varia varia varia varia varia

Dar și între spanioli au fost relevate diferențe sensibile. În cap se situau provinciile Cadix, Sevilla, Granada și Cordova, în general sudul. Apoi Madridul, Toledo, Valladolid, iar în coadă provinciile „cuminți“ din restul Castiliei. O altă constatare este aceea că aproape jumătate din condamnați proveneau din orașele sudice. Ceea ce denotă că sus-amintitele delictive erau mai numeroase în așezările citadine, acolo unde erau cumulate și bogățiile spaniole.

Dar de ce tocmai în sud? Pentru că sudul făcea comerț cu America — și mai ales Sevilla, metropola economică a Spaniei pînă prin 1620, unde ancorau corăbiile „Flotelor de aur“. În același timp, sudul Spaniei era și regiunea cea mai recent cucerită de la arabi și de administrației regale mai multă bătaie de cap.

O IDEE INGENIOASĂ

Stațiune climaterică in... birou

În sala de aparate a telegrafului din Kuibișev a fost realizată o originală ionizare artificială a aerului. Principiul este cît se poate de simplu. De plafon au fost suspendate vreo zece fire metalice prevăzute cu ace. Aflăte sub tensiune, acele emit cu mare viteză ioni negativi.

Aplicarea acestei idei ingenioase a dus la o schimbare sensibilă a compoziției aerului din sală. El conține acum circa 15 000—20 000 de aeroioni inviorători pe centimetru pătrat, adică tot atît cît atmosfera din Kislovodsk, una din cele mai cunoscute stațiuni climaterice din Caucaz. Praful și microbii au fost total înlăturați din încăpere, iar operatorii respiră aerul din sală cu tot atîta plăcere ca pe malul Volgăi.

— Spui că vinezi numai cu aparatul fotografic, dar căciula din ce-i făcută?

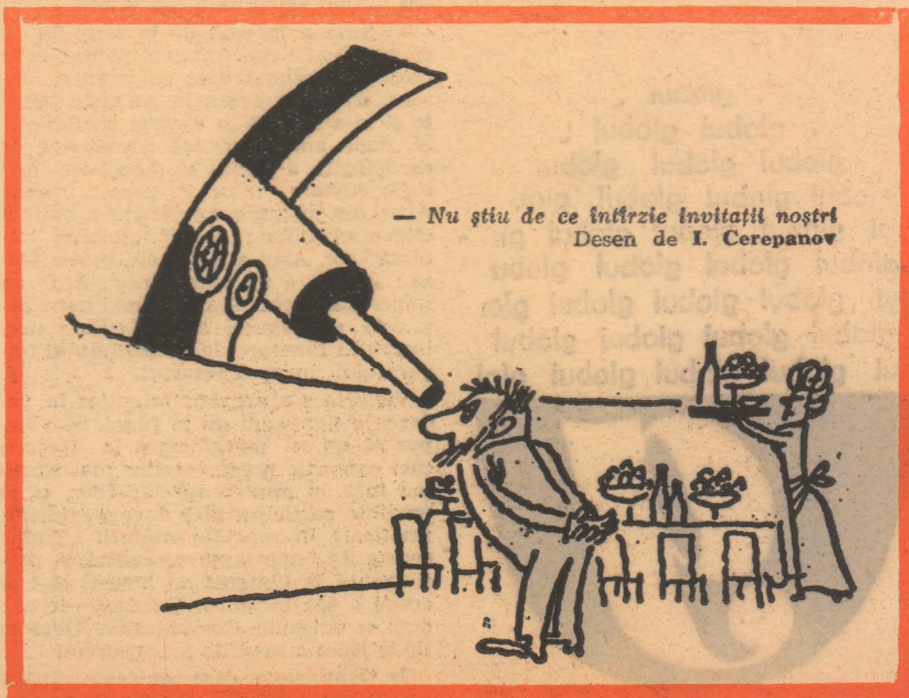
Desen de V. Rozanțev

parcul zoologic din Moscova a murit recent un condor american, pe nume Kuzea, care după ce a fost prins a mai trăit încă 80 de ani.

Dintre animalele domestice, cea mai mare medie de viață o înregistrează măgarul care trăiește circa 50 de ani. Cămila și calul ajung la treizeci de ani, vaca și porcul pînă la 20, ciinele pînă la 15 ani. Păsările domestice au și ele „decanii“ lor de vîrstă. Aceștia sînt gîștele care pot ajunge pînă la 40 de ani. Găinile trăiesc de două ori mai puțin.

Ce se petrece însă la „antipodul“ longevității? Ce specii de animale trăiesc cel mai puțin? Recordmenii din această categorie pot fi văzuți numai la microscop. Dintre viețuitoarele care ne înconjoară, cel mai puțin trăiesc insectele, deși există și printre ele longevivi, ca matca (la albine), care trăiește patru-cinci ani. Dar cea mai scurtă viață o au, se știe, efemerele. Așadar, la cei doi poli se află broaștele țestoase și efemerele.

Există, însă, vreo relație între modul de viață, de dezvoltare a animale-

— Nu știu de ce întîrzie invitații noștri
Desen de I. Cerepanov

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

Programul manifestărilor pe perioada 25.02—2.03.1972

Vineri 25 februarie, ora 19: Ciclul: „Omul socialist al secolului XX”. În dezbatere: „Demnitatea de cetățean al României socialiste”. Va vorbi: **prof. univ. dr. Ion Filipescu**. „Constructor și creator al unei vieți noi”. Va vorbi: **conf. univ. Ștefan Costea**. „Un nobil țel — o conștiință înaintată”. Va vorbi: **Mircea Măciu**, doctor în filozofie. Urmează filmul documentar „Omăgiu” și un film artistic.

Sâmbătă 26 februarie, ora 19: Ciclul: „Noi și viitorul — Lumea peste trei decenii”. În dezbatere: „Cuceririle științei și viitorul omnirii”. Vor vorbi: **acad. prof. Ștefan Milcu**, vicepreședinte al Academiei R. S. România, **acad. prof. Caius Iacob**, **prof. dr. docent Victor Sohini**, membru corespondent al Academiei R. S. România, **prorector al Universității București**. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Duminică 27 februarie, ora 10.30: Manifestare pentru tineret. Rubrica: „România milenară”. Conferința: „Monumentele de la Adamclisi”. Va vorbi: **prof. dr. docent Radu Vulpe**, membru al Academiei de științe sociale și politice. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Ora 19: Ciclul: „Univers artistic contemporan”. Colocviu: „Obiectivele etice și estetice ale cinematografului național”. În dezbatere: „Care sînt problemele actuale ale cinematografului”? Va vorbi: **Virgil Calotescu**, regizor, secretar al Asociației cineaștilor. „În ce constă relația dintre film și conștiința epocii”? Va vorbi: **Liviu Ciulei**, regizor, artist emerit. „Cum se realizează raportul uman și spiritual dintre actor și personaj”? Va vorbi: **Amza Pelea**, actor. Discuția va fi condusă de **Valerian Sava**, critic cinematografic. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Marti 29 februarie, ora 19: Ciclul: „Țări socialiste — orizont contemporan”. Conferința: „Dinamica învățămîntului în R. P. Ungară”. Va vorbi: **Dumitru Săvulescu**, inspector general în Ministerul Educației și Învățămîntului. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Miercuri 1 martie, ora 19: Ciclul: „Cincinal 1971—1975 — repere, proporții, semnificații”. În dezbatere: „Raportul dintre venitul național și produsul social”. Va vorbi: **conf. univ. dr. Cezar Basno**. „Semnificația ridicării calității producției materiale”. Va vorbi: **conf. univ. dr. Marcela Livadă**. „Mutații cantitative și calitative în structura bugetului de familie”. Va vorbi: **Samoil Munteanu**, director în Direcția centrală de statistică. Urmează filmul documentar „România orizont '69” și un film artistic.

Joi 2 martie, ora 19: Ciclu: „Estetica, arta și condiția umană”. Discuție la masa rotundă. Confruntări: modernitate și decadentism în artă. Participă: **Nicolae Balotă**, critic literar, **Sabin Bălașa**, pictor, **Mircea Deac**, critic de artă. Discuția va fi condusă de **dr. Victor Ernest Mașek**. Urmează un spectacol de teatru.

CONSULTAȚII PRIVIND:

Asigurarea de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule

Determinată de interesul social și de grija permanentă față de victimele accidentelor de circulație, pentru ca acestora să li se poată repara operativ prejudiciul suferit prin vătămare corporală sau pagube materiale, asigurarea de răspundere civilă prin efectul legii pentru pagube produse prin accidente de autovehicule se impunea ca o necesitate obiectivă, mai ales că parcul auto din țara noastră este într-o creștere rapidă și continuă.

Este evident că în condițiile unui trafic tot mai intens, anumite evenimente neprevăzute ca de ex.: ciocniri, loviri, tamponări, răsturnări, derapaj, o simplă neatenție, o reacție întârziată în evitarea unui eveniment neașteptat, pot provoca — în afară de pagubele la propriul autovehicul — și prejudicii la bunurile altor persoane precum și vătămarea corporală a acestora.

Or, prin asigurarea de răspundere civilă prin efectul legii, legiferată prin Decretul nr. 471/1971, ADAS preia asupra sa obligațiile financiare — de plată — pe care le au toți deținătorii de autovehicule vinovați de producerea accidentelor de circulație pentru repararea prejudiciilor produse altor persoane.

Pentru înțelegerea mai clară a acestor probleme vom lua câteva exemple:

EXEMPLUL I. Autoturismul A staționează la stop. Din spate circulă în același sens autoturismul B al cărui conducător auto, din neatenție, vine cu viteză și avariază atât autoturismul A, cât și propriul autoturism (notat cu B).

În această situație, este evident că vinovat de producerea accidentului este conducătorul autoturismului B. Potrivit art. 998 din Codul Civil, „orice faptă a omului care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșală s-a ocazionat, a-l repara”.

Deci în cazul nostru, conducătorul autoturismului B va fi obligat să repara prejudiciul produs la autoturismul A.

Pentru ca ADAS să preia această sarcină de a plăti despăgubirea pentru paguba produsă autoturismului A, conducătorul autoturismului B, vinovat de producerea accidentului, trebuie să anunțe în termen de 24 de ore de la producerea accidentului unitatea Administrației Asigurărilor de Stat în a cărei rază de activitate s-a produs accidentul și să comunice, de îndată, pretențiile formulate de cel păgubit — în

cazul nostru de deținătorul autoturismului A — precum și primirea oricăror acte în legătură cu accidentul, aceleiași unități a ADAS ori aceleia în raza căreia își are domiciliul.

Despăgubirea de plată — în cazul nostru paguba produsă la autoturismul A — se stabilește pe baza înțelegerii dintre deținătorii autoturismelor A și B, cu acordul Administrației Asigurărilor de Stat (în cazurile și condițiile prevăzute în instrucțiunile Ministerului Finanțelor), ori prin hotărîrea judecătorească arbitrală sau a unei comisii de judecată, pronunțate, conform legii, în Republica Socialistă România.

EXEMPLUL II. Să presupunem că autoturismul B din exemplul I era condus nu de proprietar ci de un alt conducător auto care posedă permis de conducere valabil și accidentul s-a produs în aceleași condiții ca cel descris în exemplul I.

Menționăm că, și în acest caz, ADAS plătește despăgubirea pentru paguba produsă autoturismului A.

EXEMPLUL III. Conducătorul unui autoturism proprietate personală încearcă să se sustragă urmării organelor miliției pentru o infracțiune comisă, în care timp acesta intră într-o turmă de oi aparținând unei C.A.P., din care omoară 10.

În acest caz ADAS va plăti cooperativei agricole de producție despăgubiri pentru cele 10 oi, însă, în baza art. 44 din Decretul nr. 471/1971, va recupera despăgubirea plătită de la conducătorul autovehiculului care a produs accidentul.

De altfel, art. 44 din același decret, prevede, în mod limitativ, că în asigurarea persoanelor fizice și a celorlalți deținători de autovehicule, a răz de organizațiile socialiste, Administrația Asigurărilor de Stat recuperează sumele plătite drept despăgubiri de la persoana răspunzătoare de producerea pagubei, în următoarele cazuri:

- a) accidentul a fost produs cu intenție;
- b) accidentul a fost produs în timpul comiterii unor fapte incriminate de dispozițiile legale privind circulația pe drumurile publice ca infracțiuni săvârșite cu intenție, chiar dacă aceste fapte nu s-au produs pe astfel de drumuri, sau în timpul comiterii altor infracțiuni săvârșite cu intenție;
- c) accidentul a fost produs în timpul

orice dar atrăgător

poate fi un mărtisor!

27 FEBRUARIE MĂRȚIȘOR '72 MARTIE 8

**PODOABE
COSMETICE
DULCIURI**

**TRIGOTAJE
CONFECTII
ÎNCĂLȚĂMINTE**

RECOM

cînd autorul infracțiunii săvîrșite cu intenție încearcă să se sustragă de la urmărire;

d) persoana răspunzătoare de producerea pagubei a condus autovehiculul fără consimțămîntul asiguratului.

În ceea ce privește pe conducătorii de autovehicule aparținînd organizațiilor socialiste, în toate cazurile în care sînt răspunzătorii de producerea accidentelor se recuperează de la aceștia sumele plătite de ADAS ca despăgubiri. De reținut că potrivit art. 45 din Decretul nr. 471/1971, organizațiile socialiste asigurate recuperează, pentru Administrația Asigurărilor de Stat, despăgubirile plătite de ADAS, de la propriii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor.

Această recuperare se face deoarece primele de asigurare se plătesc de către organizațiile socialiste, deținătoare ale autovehiculelor, care sînt asigurate pentru răspunderea lor civilă, conducătorii auto angajați ai acestor organizații nefiind cuprinși în asigurare.

EXEMPLUL IV. Autoturismul A circulă pe șoseaua București — Ploiești. De pe o stradă laterală, vine autoturismul B, care la intrarea în șoseaua națională, potrivit indicațiilor rutiere, trebuie să cedeze trecerea autoturismului A. Nefăcînd acest lucru intră direct în șosea, producîndu-se o ciocnire violentă din care rezultă: avarierea autoturismelor A și B; rănirea gravă a două persoane și a conducătorului auto din autoturismul A, precum și a 3 persoane, plus conducătorul auto din autoturismul B.

În acest caz, vinovat de producerea accidentului este, în mod evident, conducătorul autoturismului B.

Ce va avea de plătit Administrația Asigurărilor de Stat în acest caz:

În primul rînd va plăti despăgubiri pentru pagubele produse la autoturismul A.

În al doilea rînd va avea de plătit despăgubiri pentru prejudiciile produse prin vătămarea corporală a tuturor persoanelor din autoturismul A.

De asemenea, ADAS va plăti și eventualele despăgubiri pe care conducătorul autoturismului B le va datora — potrivit legii — persoanelor accidentate din propriul autoturism (B).

În acest caz, nu se va plăti despăgubirea de către ADAS pentru avaria suferită de autoturismul B și vătămarea corporală a conducătorului auto care-l conducea în momentul producerii accidentului.

Rezultă din cele arătate mai sus, că în cazul asigurării de răspundere civilă

prin efectul legii, Administrația Asigurărilor de Stat plătește dezdăunări pentru toate pagubele produse altor persoane, de care asigurații se fac vinovați, dar nu plătește pagubele suferite de asigurații respectivi la autovehiculele proprii.

Pentru ca prejudiciul suferit și la propriul autoturism să poată fi despăgubit de ADAS în cazul în care nu este vinovată o altă persoană de producerea accidentului, este necesar să se încheie și o asigurare facultativă pentru avarii.

Ceea ce mai trebuie reținut de către conducătorii auto deținători de autovehicule, înmatriculate în Republica Socialistă România, este faptul că:

— prima de asigurare datorată la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, trebuie plătită pentru acest an pînă cel mai tîrziu în ziua de 26 aprilie 1972, iar în anii următori, pînă la sfîrșitul lunii martie a fiecărui an, pentru anul în curs;

— în ceea ce privește volumul primelor de plată de către asigurați, acestea vor fi: pentru fiecare autovehicul, cu excepția motocicleturilor, se plătesc anual 175 lei de către organizațiile socialiste și 350 lei de către cetățeni și alte categorii de asigurați, iar pentru fiecare motocicletu 40 și respectiv 80 lei.

Pentru anul 1972 însă, ca urmare a faptului că asigurarea de răspundere civilă va intra în vigoare începînd cu data de 26 februarie, primele de plată vor fi la organizațiile socialiste de 160 lei pentru fiecare autovehicul și de 37 lei pentru fiecare motocicletu, iar la cetățeni și alte categorii de asigurați 321 lei pentru fiecare autovehicul și de 73 lei pentru fiecare motocicletu;

— atît în anul 1972 cît și în anii următori primele de asigurare menționate mai sus se datorează integral, în cuantumul menționate, indiferent de data înmatriculării autovehiculelor, primele fiind anuale;

— în asigurarea de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule, sînt cuprinse persoanele fizice și cele juridice care dețin autovehicule supuse înmatriculării, ce sînt folosite pe teritoriul Republicii Socialiste România.

Deci, dacă se face cu autoturismul o excursie în străinătate, trebuie încheiată o asigurare facultativă, cu valabilitate numai în afara teritoriului R. S. România. Această asigurare se poate încheia fie numai pentru avarii, fie numai pentru răspundere civilă — ori ambele asigurări — și pe o perioadă de cel puțin o lună, prima de asigurare fiind convenabilă.

Anton Minzînă
Director în Centrala ADAS

Iată-mă!

Foto: Iuri Leuravin

Miini de aur

Deșteptătorul din dormitor a sunat fix la șapte. A sunat lung, până când celula fotoelectrică a înregistrat că m-am trezit și am deschis ochii. Dar cum să nu mă fi trezit, când deșteptătorul meu era cuplat cu un aparat care, la primul țiruit al ceasului, începea să-mi zdruncine patul și să tragă plămăpuma de pe mine. Aparatura mă costase scump, dar eram mulțumit, deoarece ingenjosul sistem lucra ca ceasul, cu o precizie matematică.

Cu ochii încă cirpiti de somn, am fugit în baie. Am dat drumul la dus și, sub ploaia de stropi reci ca gheață, m-am trezit de-a binelea. Aș fi vrut să fac apa mai caldă, dar nu puteam fi-lindcă de temperatura apei cu care trebuia să mă spăl în fiecare dimineață se ocupa un termoregulator electronic, neîndurător cu slăbiciunile omenescii. Nu cunoștea mila ci numai una și bună: că trebuia să-mi călzească trupul și să-mi păstreze o sănătate de fier. De aceea îmi cerea atâtea sacrificii.

La șapte și jumătate, micul dejun era gata pregătit și servit la masă. Bucătarul meu electronic, care mă costase mai scump decât cel mai elegant autoturism, era o adevărată carte de bucate, pe

sare corespunde cu doza prescrisă de medic și nu pot să vă ajut cu nimic.

— Dar nu înțelegi, că nu pot să mă-ninc așa ceva? N-are nici un gust.

— De gustibus non disputandum.

La opt fix, m-am așezat la masa mea de lucru, și, după ce am introdus o foaie albă de hîrtie în mașina de scris, am început să mă gândesc la prima frază pe care s-o scriu.

După cinci minute am auzit în videofon un zgomot ușor și pe ecran a apărut imaginea prietenei mele Mika.

— Bună dimineață! Te-ai trezit? m-a întrebat ea veselă.

— Încă nu, i-am răspuns eu morocănos.

— Atunci de ce stai la mașina de scris și nu ești în așternut?

— Așa dorm eu, am parat întrebarea.

— Vai de mine, întotdeauna dormi la mașina de scris? a vrut ea să știe.

— Ei, nu chiar întotdeauna, așa cite-odată...

La fel de interesantă și de captivantă, discuția a mai durat așa vreo douăzeci de minute, după care am hotărît să nu mai răspund la nimeni, ci să-l rog pe secretarul meu să se ocupe de treaba asta.

Secretarul electronic era ajutorul meu cel mai de nădejde. Nu uita și nu pierdea niciodată nimic — într-un cuvânt nu avea aceste slăbiciuni omenescii. În plus, spre deosebire de alți secretari, nu știa să mintă și de aceea în loc să spună celor care mă căutau la telefon că eram plecat, le răspundea că eram ocupat și n-aveam timp să stau de vorbă cu ei. Evident, astfel de declarații nu contribuiau la stringerea relațiilor de prietenie, dar...

Trecuse destul timp și eu nu izbutisem încă să scriu nici un cuvânt. Nu mă puteam concentra, deși nu mai răspundeam la solicitările videofonului. Unica mea dorință era ca videofonul să se strice, măcar vreo trei ore. Dar această dorință era de domeniul absurdului, căci aparatul era așa de bine construit, încît numai un mare meșter i-ar fi putut veni de hac.

Stăteam, dar, așa singur, trist și fără nici un chef de lucru, privind fîntă coala de hîrtie albă, imaculată.

Deodată mi-am adus, însă, aminte că totuși un astfel de meșter exista aievea: și anume unchiul meu Vasea. Cum de uitasem pînă atunci de acest om cu mîini de aur care se pricepea la toate. Cu un ciocan și o pilă putea repara orice televizor, iar cu o șurubelniță, două șuruburi și o agrafă izbutise să repara chiar un reactor atomic.

M-am repezit la videofon. Spre bucuria mea unchiul era acasă.

— Sigur, vin. Astăzi e tocmai ziua mea liberă! mi-a răspuns el cu glasul domol.

Într-un timp record, s-a și înființat la mine. Auzindu-mi rugămîntea, a deșurubat ceva în videofon, apoi în alt loc altceva și după cinci minute, har domnului, videofonul nu mai funcționa.

— Chiar dacă o încerca cineva să-l repara, în mai puțin de o săptămînă nu reușește să-l pună la punct, m-a anunțat voios unchiul Vasea.

Prinzînd curaj, l-am întrebat atunci dacă n-ar vrea cumva să deregleze și bucătarul, dar în așa fel încît să mă asculte orbește.

— Cum să nu? a exclamat el. Nu-i de loc complicat.

Și a scos un ciocan electric, a lipit ceva într-un loc, a dezlipit altceva în

alt loc, a mai topit și o rezistență după care am putut să mînc: niște frigărui grozave care se topeau în gură, niște chifteluțe peruane, dar, mai ales, ciorba aceea faimoasă care se gătește numai în Congo.

Între timp, unchiul Vasea care se odihniuse puțin a început să se ocupe și de secretarul meu. E drept că aici a avut de lucru, nu glumă. A învîrtit mult timp un șurub, pe un altul l-a deșurubat, a topit ceva, dar pînă la urmă munca i-a fost încununată de succes. Secretarul a început să mintă cu nerușinare la telefon cum că eram plecat într-o deplasare, că am fost chemat de urgență la minister sau că am fost convocat la o sedință. Lucrul cel mai de mirare era însă că mințea așa bine și vorbea atît de convingător, încît ar fi fost cu neputință să nu fie crezut.

Apoi, fără să se grăbească, ca să mă facă fericit pînă la capăt, unchiul Vasea a mai provocat o mică defecțiune la termoregulatorul de la baie și una la deșteptător.

Mulțumit de cele făptuite și-a vîrît apoi instrumentul „fermecat” în buzunar și s-a pregătit de plecare.

— Unchiule, ești formidabil, nu m-am putut eu stăpîni să nu-l laud. Îți mulțumesc din tot sufletul că m-ai salvat!

— Ei, e o nimica toată, mi-a răspuns el modest. Doar nu e înția oară că mă ocup de așa ceva. Cu tehnica asta nouă trebuie să știi cum să umbli...

Vladlen Bahnov

Gînditorul '72
Desen de M. Șișov

Sintem chit

Trebuie să recunoaștem, copiii de astăzi sînt teribili. Nici nu pot fi comparați cu aceia care am fost noi. Vovka al meu, de pildă, e acum în clasa întâi. Nu de mult, a învățat să citească și să socotească. Dar de aici a început totul...

Într-o zi, a venit acasă și, cum s-a așezat la masa de lucru, a început să înșire pe hîrtie cifre, cifre la nesfîrșit. Șoptea mereu ceva, își ridica ochii în tavan și-și indoia pe rînd degetele de la mîini.

— Ce tot socotești acolo? l-am întrebat, într-un tirziu, curios.

— Încerc să aflu cît valorez eu exact în bani.

— Cum adică cît valorezi?

— Uite așa, bine, mi-a răspuns el. Vezi coloana din stînga? Aici sînt cheltuielile pe care le-ai făcut voi pentru mine, iar în dreapta e ce-mi datorai voi mie...

care le prepara după cele mai originale rețete. Oricînd îmi putea pregăti fie frigărui, fie languste preparate după o rețetă spaniolă sau o ciorbă de pește cum se mîncă numai în Congo. Pe mine, însă, hotărîse să mă hrănească numai cu griș cu lapte, orez cu lapte, chifteluțe de morcovi și supe de zarzavat. Atît și nimic altceva. Căci respecta cu strictete regimul prescris de medicul de la policlinica raională. Din nefericire, bucătarul electronic sînt în așa fel programat, încît nu pot niciodată greși.

Așa încît în dimineața aceea pe masă mă așteptau ca de obicei, o farfurie plină ochi cu supă de zarzavat, o bu-dincă de griș stropită cu un sirop roșu și sticluța cu acidofiliin.

— Unde-i solnița? am întrebat eu cam enervat.

— Surplusul de sare este dăunător pentru corpul omenesc. Așa a spus Doctorul, m-a lămurit bucătarul meu.

— Bine, dar budinca asta n-are pic de sare! am insistat eu.

— Controlorul care a făcut analiza compoziției a stabilit că procentul de

• UMOR •
r umor umor u,
r umor umor umor u,
umor umor umor umor u,
lor umor umor umor u,
umor umor umor umor u,
nor umor umor umor u,
r umor umor umor umor u,
mor umor umor umor umc

Apoi mi-a explicat mai pe indelete:

— Înainte de a te însura cu mămică, te-ai plimbat cu ea trei luni? Trei luni sînt nouăzeci de zile, adică nouăzeci de întâlniri și nouăzeci de buchete cu flori. Pariez că le-ai cumpărat de la florărese, nu? Deci, ai dat nouăzeci de ruble. În plus, v-ai dus de șapte ori la teatru și de paisprezece ori la cinema. N-am uitat că i-ai cumpărat opt-sprezece înghețate și trei prăjituri. Ai cheltuit deci, în medie, cam optzeci și cinci de ruble. Nunta, mi-a povestit bunica, nu v-a costat scump, fiindcă ai fixat-o într-o zi de sîrbătoare. Deci încă nouă sute de ruble cheltuite la nuntă. Acum cheltuielile pe care le-ai făcut pentru mine. Pentru pătucul, căruciorul, țarcul, costumașele, cojoce-lul și mîncarea, de cite trei ori în fiecare zi, timp de șapte ani, ai cheltuit cam două mii de ruble. Poți să verifici și mata, dacă vrei; am notat pe listă absolut totul, pînă la ultima copeică, și acum să analizăm coloana din dreapta. Aici am notat banii pe care, mulțumită mie, i-ai putut economisi. Din ziua cînd m-ai „cumpărat”, ai fost scutiți de impozitul pe care-l plăteai pînă atunci pentru că nu aveai copii. Asta face trei sute de ruble și douăzeci și două de copeici. Apoi am inclus suma economisită prin schimbarea locuinței. E adevărat că după ce m-am născut ai căpătat apartament nou, nu? Cînd stăteați în gazdă plăteai patruzeci de ruble pe lună pentru o cameră, pe cînd acum plățiți numai șapte ruble pentru trei. Diferența de treizeci și trei de ruble pe lună — și trei sute nouăzeci și șase de ruble pe an — face în șapte ani două mii șapte sute șaptezeci și cinci de ruble. Dacă adunăm la baniiăștia cei pe care i-ai economisit prin neplata impozitului pentru copii timp de șapte ani, obținem trei mii șaptezeci și cinci de ruble și douăzeci și două de copeici.

Acum, dacă scădem din coloana din dreapta pe cea din stînga, adică trei mii șaptezeci și cinci de ruble și douăzeci și două de copeici, rămîne un rest de douăzeci și două de copeici cu care mi-ai rămas matală dator. Și, te rog frumos să mi-i dai chiar acum fiindcă mi-am lăsat rînd la coada de la înghețată, unde au rămas colegii mei. Și apoi azi e zi de sîrbătoare!

Nu, orice mi-ai spune și indiferent ce argumente ai avansa, eu rămîn la convingerea că copiii de astăzi sînt teribili de deștepti. Aproape că aș zice prea deștepti.

N. Stanilovski

— Să nu care cumva să vii fără un băiat!